

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních
zdrojů**

Katedra agroekologie a rostlinné produkce

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Rozvoj činnosti MAS Královská stezka o.p.s.

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Monika Valová

Obor studia: Rozvoj venkovského prostoru AMVKS

Vedoucí práce: prof. Ing. Josef Pulkrábek, CSc.

© 2020 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Rozvoj činnosti MAS Královská stezka o.p.s. " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21. 7.2020

Poděkování

Děkuji touto cestou panu prof. Ing. Josefu Pulkrábkovi, CSc., vedoucímu práce, za cenné rady a doporučení k této diplomové práci, děkuji řediteli MAS Královská stezka o.p.s., Mgr. Gustavu Charouzkovi a manažerkám Bc. Karolíně Ortové, Dis., Mgr. Lucii Šulcové a Ing. Elišce Matulové, za účinnou pomoc a za poskytnutí materiálů k uvedené práci, děkuji také mé rodině za neskonalou trpělivost.

Rozvoj činnosti MAS Královská stezka o.p.s.

Souhrn

Místní akční skupiny (MAS) jsou právnické osoby založené na principech místního partnerství za účelem podpory a dlouhodobě udržitelného rozvoje stanoveného území venkovského regionu.

Diplomová práce je zaměřena na shrnutí dostupných poznatků souvisejících s problematikou rozvoje činnosti Místní akční skupiny Královská stezka o.p.s. v průběhu dvou programovacích období od jejího založení do roku 2019. Cílem práce je posouzení činnosti MAS Královská stezka o.p.s. v kontextu aktuálního vývoje, podmínek a Programu rozvoje venkova. Zhodnocení reálných šancí potřeby a udržitelnosti činnosti MAS ve venkovském prostoru. Stanovení možností dalšího rozvoje činnosti s ohledem na vnitřní zdroje a potřeby MAS Královská stezka o.p.s., na vývoj Programu rozvoje venkova v plánovacím období EU 2014 – 2020 a na činnost v oblasti Chytrý venkov. MAS Královská stezka o.p.s. byla založena v roce 2007, působí v Kraji Vysočina, okres Havlíčkův Brod, v severní části Českomoravské vrchoviny, sdružuje 70 obcí a zaujímá 708 km².

Z výsledků práce vyplývá, že MAS Královská o.p.s. od založení významně rozšířila své území působnosti. Soustavně vyvíjí aktivity v komunitním plánování, vzdělávání a poradenství, rozvoji území, ochraně životního prostředí a památek. Má vybudován odpovídající systém pro administraci a přerozdělení prostředků pro vyhlášené programy. Mimo výzev realizuje vlastní projekty a v současné době se zaměřuje i na koncept Chytrý venkov. Zaměstnává erudovaný personál a významně se podílí na společenském životě regionu. Identifikuje problémy a možnosti území ve kterém působí a na základě jejich vyhodnocení stanovuje strategii rozvoje tohoto území. Pravidelně informuje o své činnosti a o dění na území, ve kterém působí. Získává a přenáší zkušenosti s prací ve venkovském prostoru, a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni.

Dle výsledků šetření je MAS v širokém povědomí místních obyvatel, kteří mají velký zájem o vzájemnou spolupráci a na základě dosavadních zkušeností považují za přínosné využít pomoc MAS pro čerpání příslušné dotace nově i v oblasti Chytrý venkov. Tímto novým trendem se zabývá od roku 2019. Nejvíce přispívá šířením získaných informací a poznatků mezi své členy a předkládáním příkladů dobré praxe. Výsledky dotazníkové šetření mohou být využity MAS v roli inovačního brokera, jako podklad pro podrobnou analýzu a monitoring aktuálních potřeb území v oblasti chytrých přístupů a technologií pro zlepšení kvality života místních obyvatel a udržitelného rozvoje regionu.

Klíčová slova: LEADER, místní akční skupina, Program rozvoje venkova, Společná zemědělská politika, Chytrý venkov

The development of the LAG Královská stezka o.p.s.

Summary

The local active groups (LAG) are legal entities based on principles of local partnership in order to support a long-run sustainable development of a located village area.

The thesis is focused on a summary of available knowledge connected with problems of an activity development of Local active group Královská stezka o.p.s. in the course of two programme terms, from its founding up to 2019. The aim of the thesis is to conclude work of LAG Královská stezka in the context of current development and conditions of the Programme of village progress. The evaluation of practical necessity and sustainability of LAG activities in a village area. Setting options for further working in view of the inner sources and needs LAG Královská stezka and for a trend in the Programme of country development in the planned term EU 2014-2020 for activity in the field of Smart village. LAG Královská stezka o.p.s. was established in 2007. It works in region Vysočina, Havlíčkův Brod district which is in the north part of Bohemian – Moravian Highlands it unites 70 municipalities and occupies 708 km² area.

Results of work show evidently that LAG Královská stezka o.p.s. has significantly enlarged its working area. They lead an active life in the field of education, community planning, consultancy, territory and environment protection and historic sights. A suitable system for administration and redistribution of funds for called programmes is established. In addition of calls they go about their own projects and at present they are focused on a concept of Smart village. The group employs knowledgeable staff and takes great part in a local social life. The community define problems and possibilities of the territory where members are active and on the base of their evaluation set a strategy of development in the operating area. The group make a regular report on activities and events in their working area. They gain and pass on their work experience in the village area at all levels including international one.

In accord with results of investigation, LAG is a well known group for local people. They are keen on mutual cooperation and on the base of existing experience they think the LAG help contributing in order to gain a certain subsidy for a new concept of Smart village. They have been dealing with this new trend since 2019. The biggest contribution is in spreading information and pieces of knowledge among members and showing examples of a good results. The questionnaire research results can be used by LAG in the role of an innovational broker as a base for detailed analysis and monitoring of current region needs in the field of smart approaches and technology for improvement of quality of life of local people and a sustainable development of the region.

Keywords: Leader, Local active group, Programme of country development, Common agricultural policy, Smart village

Obsah

1	Úvod	10
2	Vědecká hypotéza a cíle práce	11
2.1	Cíl	11
2.2	Hypotézy	11
3	Literární rešerše	12
3.1	Společná zemědělská politika	12
3.1.1	Vznik a reformy Společné zemědělské politiky	12
3.1.2	SZP po roce 2013 a v následujícím programovacím období.....	13
3.2	Rozvoj venkova a Politika rozvoje venkova	14
3.2.1	Dotace a Program rozvoje venkova v České republice	15
3.3	Metoda LEADER a CLLD	16
3.3.1	Metoda LEADER a CLLD v České republice	17
3.4	Místní akční skupina	18
3.5	Národní síť místních akčních skupin	19
3.5.1	Pracovní slupina Chytrý venkov/Smart Villages/	20
3.6	Chytrý venkov	20
3.6.1	Vznik konceptu Inteligentní vesnice	21
3.6.2	Definice Inteligentních vesnic	22
3.6.3	Principy, hlavní rysy a podpora konceptu Inteligentní vesnice.....	22
3.6.4	Budoucnost rozvoje venkova dle ENRD.....	23
4	Metodika	25
4.1	Představení Místní akční skupiny Královská stezka o.p.s.	27
4.1.1	Předmět činnosti	28
4.1.2	Partneři MAS Královská stezka o.p.s.....	28
4.1.3	Organizační struktura	31
5	Výsledky	32
5.1	Rozšíření území MAS	32
5.2	Rozvoj MAS Královská stezka o.p.s.	33
5.3	Analýza činnosti MAS v programovacím období 2007 - 2013	35
5.3.1	Opatření IV. 1.2 Realizace místní rozvojové strategie.....	35
5.3.2	Přehled výzev a fichí za období od 2007 do 2014	35
5.3.3	Opatření IV. 2.1 Projekty spolupráce	36
5.4	Analýza činnosti MAS v programovém období 2014 - 2020	37
5.4.1	Operační program Životní prostředí (OPŽP)	37
5.4.2	Operačního program zaměstnanost (OPZ)	38
5.4.3	Integrovaný operačního program (IROP).....	39

5.4.4	Program rozvoje venkova (PRV)	41
5.5	Další aktivity MAS.....	42
5.6	Analýza činnosti MAS v rámci konceptu Chytrý venkov	43
5.6.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření	43
5.6.2	SWOT analýza zaměřená na oblast Chytrý venkov/ Smart Villages	53
6	Diskuze	55
6.1	MAS.....	55
6.1.1	MAS v Kraji Vysočina	56
6.1.2	Ekonomická podpora MAS	57
6.2	Inteligentní vesnice – nový trend ve zlepšení metody LEADER	58
6.2.1	Příklady dobré praxe v oblasti Chytrý venkov v Evropě	59
6.2.2	Vliv konceptu Chytrý venkov na malé obce	60
6.2.3	Stanovisko k výzkumným hypotézám.....	61
7	Závěr	62
8	Literatura.....	63
9	Seznam použitých zkratk a symbolů	68
10	Samostatné přílohy.....	I
10.1	Seznam obrázků	I
10.2	Seznam grafů	I
10.3	Seznam tabulek.....	I
10.4	Příloha č. 1 Dotazník.....	II

1 Úvod

Venkovské oblasti v členských zemích EU jsou vystavovány celé řadě problémů, které mohou významně ovlivnit jejich životaschopnost. Patří sem zejména stárnutí venkovské populace, odliv obyvatelstva, nedostatek pracovních příležitostí, omezený rozsah dostupných služeb i možnost trávení volného času. Jednou z významných forem podpory rozvoje venkova je metoda LEADER navazující na iniciativu Leader +, která byla významným programem EU v období od 2000 – 2006. Metoda LEADER je rozvíjena prostřednictvím tzv. místních akčních skupin (dále MAS), což jsou uskupení aktérů z ekonomické, veřejné i neziskové sféry pro podporu rozvoje venkova. MAS rozvíjí své aktivity ve venkovském prostoru, který je vymezen nejen geografickými, ale také ekonomickými a kulturními charakteristikami, umožňujícími realizovat společnou rozvojovou strategii. (Pěluha et al. 2006).

Diplomová práce se zabývá analýzou činnosti MAS Královská stezka o.p.s. od jejího založení do roku 2019. Posouzeny jsou jednotlivé činnosti a zhodnocení přínosu, potřeby a udržitelnosti činnosti MAS Královská stezka o.p.s. v regionu své působnosti a stanovení možností dalšího rozvoje aktivit s ohledem na vývoj Programu rozvoje venkova v plánovacím období EU 2014 – 2020. S ohledem na velmi rozsáhlou činnost a na základě požadavku MAS byla zaměřena na nový trend ve zlepšení metody LEADER, jímž je koncept Chytrý venkov.

Závěrečná práce byla vyhotovena na základě soustředění a studia odborné literatury, shromažďování materiálů a sběru dat o činnosti MAS Královská stezka o.p.s., závěrů a hodnocení. Dále pak z konzultací s jejími zástupci. Mimo přehledů o činnosti v jednotlivých programovacích obdobích bylo provedeno a vyhodnoceno dotazníkové šetření k soustředění názorů na činnost a rozvoj související s konceptem Smart villages, Chytrý venkov v rámci působnosti hodnocené MAS. V dotazníku byly formulovány otázky, které byly následně ověřeny u jednoho subjektu z veřejné sféry a jednoho ze sféry soukromé. Byla vypracována SWOT analýza – hodnocení silných a slabých stránek činnosti MAS v této oblasti a zhodnocení vstupních, aktuálních a reálných budoucích zdrojů a aktivit. Dle výsledků šetření je MAS v širokém povědomí lokálních aktérů, kteří mají na základě dosavadních zkušeností velký zájem o vzájemnou spolupráci a považují za přínosné využít pomoc MAS pro čerpání příslušné dotace i v oblasti Chytrý venkov.

2 Vědecká hypotéza a cíle práce

2.1 Cíl

Cílem práce je posouzení činnosti MAS Královská stezka v kontextu aktuálního vývoje, podmínek a Programu rozvoje venkova. Zhodnocení reálných šancí potřeby a udržitelnosti činnosti MAS ve venkovském prostoru. Stanovení možností dalšího rozvoje činnosti s ohledem na vnitřní zdroje a potřeby MAS Královská stezka a na vývoj Programu rozvoje venkova v plánovacím období EU 2014-2020. Podpora v oblasti „Chytrý venkov“.

2.2 Hypotézy

- MAS svou činností v hodnoceném období výrazně přispěla k rozvoji regionu a je v širokém povědomí místních obyvatel.
- Novým trendem v rozvoji regionu bude „Chytrý venkov“.

3 Literární rešerše

V teoretické části diplomové práce je popsána výchozí terminologie, jsou přiblíženy základní pojmy vztahující se k problematice vzniku, principům a podmínkám fungování Místních akčních skupin. Těmito tématy jsou zejména Společná zemědělská politika, rozvoj venkova, metoda LEADER, Program rozvoje venkova, CLLD a nový trend Smart Village/Chytrý venkov.

3.1 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika (dále v textu jen SZP) je jednou ze tří společných politik Evropské unie. Těmito politikami jsou: politika dopravní, obchodní a zemědělská. SZP podporuje a chrání zemědělce Evropské unie, aby se mohli přiměřeně uživit, nabízet cenově dostupné a bezpečné potraviny. Pomáhá řešit změnu klimatu a řízení přírodních zdrojů, udržuje venkovské oblasti a krajinu, podporuje pracovní místa v zemědělství, zemědělsko-potravinářském průmyslu a přidružených odvětvích (European Commission 2019).

3.1.1 Vznik a reformy Společné zemědělské politiky

SZP je nejstarší politikou Evropského společenství a slouží jako nástroj podpory zemědělství a venkova. Hlavní cíle byly stanoveny v „Římské smlouvě“, která byla zakládající listinou Evropského hospodářského společenství. Realizace smlouvy byla započata v roce 1962. Původním cílem této politiky byla podpora produktivity práce v zemědělství, zajištění životní úrovně zemědělských výrobců pomocí zvyšování příjmů, stabilizace trhů se zemědělskými produkty, zajištění plynulého zásobování zemědělskými výrobky a zajištění dodávek potravin pro spotřebitele za přijatelné ceny (König 2009).

SZP je řízena a financována na evropské úrovni z prostředků rozpočtu EU. Je rozdělena do dvou pilířů. První pilíř podporuje příjmy zemědělců a je plně financován z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF). Druhý pilíř SZP podporuje venkovské oblasti spolufinancované Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV) a vnitrostátními příspěvky (ENRD 2020).

Společná zemědělská politika byla a v průběhu svého vývoje několikrát reformována. Koncem osmdesátých let dvacátého století bylo nutné provést reformu z důvodu zastaralosti některých opatření a z důvodu nadprodukce potravin. Bylo zavedeno několik opatření s cílem přiblížit úroveň produkce tomu, co trh skutečně potřebuje. Další zásadní změny v zemědělské politice EU přinesla v roce 1992 **McSharryho reforma**. Došlo k omezení dotací vázaných na velikost výroby a k posílení významu dotací a podpor, které se týkaly přímo výrobních faktorů. Hlavní změnou, kterou McSharryho reforma přinesla, byl přechod plošně vyplácené finanční podpory na přímé platby (Fojtíková & Lebieczik 2008).

Principy McSharryho reformy byly realizovány i v následných reformách: Agenda 2000, reforma Mid-term Review v roce 2003 a reforma Health Check v roce 2008.

Agenda 2000 poprvé zmínila myšlenku založení druhého, samostatného pilíře SZP. První pilíř zahrnuje tržní intervence a přímé platby a druhý se zaměřuje na strukturální politiku rozvoje venkova. Zřízením druhého pilíře SZP zahájila Agenda 2000 vypracování komplexní

strategie pro venkovské oblasti zaměřené na modernizaci zemědělských podniků, posílení ochrany životního prostředí a zvýšení úrovně života obyvatel venkova (Kiryluk-Dryjska & Baer-Nawrocka 2019).

(König 2009) uvádí, že základní myšlenkou této reformy bylo udržitelné zemědělství při respektování životního prostředí. Zaveden byl termín „multifunkční zemědělství“, což znamená zaměření nejen na produkci, ale také na tvorbu krajiny, environmentální opatření a zemědělskou činnost jako je například podpora agroturistiky. Zdůrazněna byla důležitost rozvoje venkova s cílem zachovat evropské kulturní dědictví.

Reforma SZP v roce 2003 (Mid-term Review – průběžná zpráva o stavu SZP)

Cílem revize bylo zvýšení konkurenční schopnosti zemědělství, přechod z podpor poskytovaných na výrobek na podpory poskytované producentovi, zaměření na ochranu životního prostředí, jakost a bezpečnost potravin a pohodu zvířat. Zemědělský producent by se měl řídit požadavky trhu a společnosti (spotřebitelů) a neprodukovat komodity, o něž není zájem, nebo jsou na trhu těžko uplatnitelné. Byla zavedena jednotná platba na farmu. Vyplácení dotací je podmíněno respektováním a plněním zákonných požadavků na hospodaření a standardů (cross - compliance) a ne na objemu produkce. Došlo k zavedení poradenského systému za účelem pomáhat zemědělským producentům při aplikaci standardů v agroenvironmentální oblasti. Významně byla posílena pozice politiky rozvoje venkova a došlo k rozdělení Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu pro zemědělství (EAGGF) na Evropský zemědělský záruční fond (EAGRD – pro přímé platby) a na Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) (Fojtíková & Lebieczik 2008).

Podpora zemědělcům je poskytována pod podmínkou, že se starají o zemědělskou půdu a splňují normy bezpečnosti potravin, životního prostředí, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat (European Commission 2019).

Reforma SZP v roce 2008 (Health Check – kontrola funkčnosti) znamenala kontrolu stávajícího stavu a pokusila se učinit SZP více orientovanou na trh. V rámci programu rozvoje venkova došlo k možnosti financování opatření souvisejících s adaptací na klimatickou změnu, obnovitelné zdroje, s managementem vodních zdrojů, biodiverzitou a inovativními přístupy (MZe 2020).

3.1.2 SZP po roce 2013 a v následujícím programovacím období

SZP je reformována tak, aby posílila konkurenceschopnost odvětví, podpořila udržitelné zemědělství a inovace, podpořila pracovní místa a rozvoj ve venkovských oblastech a přesunula finanční pomoc směrem k produktivnímu využívání půdy (European Commission 2019).

Stále více je zdůrazňován posun od podpory produkce k podpoře výrobce (producenta). Dochází k zaměření především do následujících tří oblastí: ekonomické – životaschopná produkce potravin, environmentální – trvale udržitelné užívání přírodních zdrojů a sociální – vyvážený rozvoj území (Nazzaro & Marotta 2016 ; Kiryluk-Dryjska & Baer-Nawrocka 2019).

Pro příští dlouhodobý rozpočet EU na období 202 - 2027 navrhuje Komise modernizovat SZP. Návrhy s rozpočtem 365 miliard EUR mají zajistit, aby SZP obstála v budoucnosti, nadále podporovala zemědělce a venkovské komunity, vedla k udržitelnému rozvoji zemědělství v EU a zohledňovala cíle EU v oblasti životního prostředí a klimatu. SZP by měla vyhovovat

měníím se hospodářským okolnostem, požadavkům a potřebám občanů (European Commission 2019).

Komise navrhuje reformovat a modernizovat společnou zemědělskou politiku. Díky tomu bude možné zachovat plně integrovaný jednotný trh pro zemědělské zboží v EU. Zajistí se tím rovněž přístup k bezpečným, vysoce kvalitním, cenově dostupným, výživným a rozmanitým potravinám. Reformovaná politika bude klást větší důraz na životní prostředí a klima. Bude podporovat přechod k plně udržitelnému odvětví zemědělství a vytvoření životaschopných venkovských oblastí. Reformovaná politika bude i nadále spočívat na dvou pilířích: přímé platby zemědělcům a financování rozvoje venkova. V případě financování rozvoje venkova navrhuje Komise zvýšit míru spolufinancování členských států. Nová politika bude vyžadovat vyšší úroveň ambicí v oblasti životního prostředí a klimatu, a to posílením podmíněnosti pro přímé platby v souladu s politikami v oblasti životního prostředí, vyčleněním značné části finančních prostředků určených na rozvoj venkova na opatření, která jsou prospěšná pro klima a životní prostředí, a zavedením dobrovolných ekologizačních režimů v rozpočtu pro přímé platby (European Commission 2018).

3.2 Rozvoj venkova a Politika rozvoje venkova

Dle Dax & Oedl-Wieser (2016) je od počátku 90. let 20. stol. rozvoj venkova vnímán jako důležitá oblast evropské politiky. Politika rozvoje venkova v Evropě nebyla původně samostatnou politikou, ale byla součástí různých opatření zemědělské politiky jako nejdéle zavedené oblasti dotačních systémů EU.

V politice venkovského rozvoje je základem občan nebo sdružení. Politika venkovského rozvoje se zaměřuje na změny v zemědělském sektoru, diverzifikaci ekonomických činností zejména ve smyslu podpory malých a středních podniků a venkovských služeb, zvýšení přírodních funkcí, propagace kultury a turismu (Pělucha et al. 2006).

Politika rozvoje venkova EU podporuje venkovské oblasti, aby dokázaly čelit celé řadě ekonomických, environmentálních a sociálních výzev. Je označována jako „druhý pilíř“ SZP, která doplňuje systém přímých plateb zemědělcům a opatření k řízení zemědělských trhů („první pilíř“). Předmětem činnosti politiky rozvoje venkova je dosažení následujících strategických cílů: podpora konkurenceschopnosti zemědělství; zajištění udržitelného využití přírodních zdrojů a opatření v oblasti klimatu; dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských ekonomik a komunit, včetně vytváření a udržování zaměstnanosti. Širší cíle politiky rozvoje venkova jsou dále formulovány prostřednictvím šesti priorit, které poskytují základ pro provádění politiky a souhrnné informace o očekávaných výsledcích, plánovaných cílech a intervencích.

Priorita 1: Přenos znalostí a inovace

Priorita 2: Životaschopnost a konkurenceschopnost farem

Priorita 3: Organizace potravinového řetězce a řízení rizik

Priorita 4: Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů

Priorita 5: Efektivní využívání zdrojů, ekonomika odolná vůči klimatu

Priorita 6: Sociální začleňování a hospodářský rozvoj

Těchto šest politických priorit je dále rozpracováno prostřednictvím 18 specifických oblastí intervence společně vytvářejících základ pro rozšíření podpory v rámci EZFRV. Politika

rozvoje venkova je v každém členském státě EU prováděn prostřednictvím programů rozvoje venkova. Jednotlivé země mají vypracované dokumenty, které stanoví specifické přístupy a opatření k uspokojení potřeb konkrétní zeměpisné oblasti, kterou pokrývají. V programovém období 2014–2020 je 118 národních a regionálních PRV financovaných z EZFRV a národních příspěvků. V současném sedmiletém období se na rozvoj venkova vynakládá přibližně 100 miliard EUR z EZFRV a 61 miliard EUR z veřejného financování v členských státech (ENRD 2020).

3.2.1 Dotace a Program rozvoje venkova v České republice

V České republice (ČR) lze rozdělit dotační zdroje na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Po vstupu ČR do Evropské unie (EU) jsou zemědělcům nabízeny evropské dotační programy (většinou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR), které jsou vhodně doplněny národními dotačními programy (plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR). Evropské dotační programy spolu s národními doplňkovými platbami administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond.

Mezi základní dotační nástroje v ČR patří:

Přímé platby, které zahrnují jednotnou platbu na plochu (SAPS), platbu za greening (ozelenění), příplatek pro mladé zemědělce a dobrovolnou podporu vázanou na produkci citlivých komodit.

Program rozvoje venkova ČR na období 2014 až 2020. Program rozvoje venkova je evropským zdrojem finančních prostředků kofinancovaných částečně ČR. Podpory jsou svým charakterem buď investiční nebo plošné. Žádosti o plošné podpory jsou zpravidla podávány v rámci jednotné žádosti každoročně do 15.5. V rámci investičních podpor jsou vyhlašovány výzvy na příjem projektů.

Národní dotace. Po vstupu do EU lze národní dotace hrazené čistě ze státního rozpočtu ČR administrované Ministerstvem zemědělství ČR rozdělit do třech základních směrů: podpory různého charakteru vyhlašované formou Zásad, které každoročně schvaluje ministr zemědělství, podpory směřující do lesního hospodářství a podpory směřující do vodního hospodářství (Ministerstvo zemědělství 2020).

Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova je součástí Společné zemědělské politiky Evropské unie, je financován z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a ze státního rozpočtu. Jeho řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR. Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Dále je podporována diverzifikace ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Finanční alokace pro celé programové období je cca 3,1 mld. EUR. Program specifikuje opatření, která byla vybrána pro realizaci strategie PRV. Každé opatření je rozděleno dále na podopatření a jednotlivé operace, pro které jsou určeny skupiny příjemců a forma čerpání podpory. Opatření M19 je určeno podpoře **iniciativy Leader – Místních akčních skupin a komunitně vedenému místnímu rozvoji – CLLD** (Provazníková 2015).

3.3 Metoda LEADER a CLLD

Metoda LEADER je iniciativou Evropské unie. Vznikla v roce 1991. Hlavním cílem této metody je podporovat rozvoj venkova prostřednictvím místních obyvatel. Umožňuje venkovským komunitám aktivně formovat svoji budoucnost a propojovat činnosti, které rozvíjejí venkovskou ekonomiku (Maurel 2008).

Název programu LEADER pochází z francouzského akronymu „Liasons entre Acteurs du Développement Economique Rural“, což v překladu do češtiny znamená „Vztahy mezi jednotlivými aktéry v hospodářském rozvoji venkova“. V období vzniku této metody byly hlavními programy EU týkajícími se venkovských oblastí SZP zvýhodňující zemědělce bez zásadního napomáhání životnímu prostředí a Fond pro regionální rozvoj zaměřený zejména na města, průmysl a velké infrastrukturní projekty (Wade & Rinne 2011).

S první myšlenkou o „programu“ podpory zemědělců přišla skupina úředníků Evropské komise v roce 1990. V následujícím roce byl program LEADER představen jako iniciativa EU s cílem posílit rozvojový potenciál venkovských oblastí využitím místní iniciativy a dovedností, podpory osvojování know-how v procesu místního integrovaného rozvoje a šířením know-how do dalších venkovských oblastí. Hlavní myšlenka byla založena na získání energie a zdroje od všech, kteří by mohli přispět k procesu rozvoje venkova vytvářením partnerství mezi veřejným, soukromým a občanským sektorem na subregionální úrovni (Moseley 2003).

Granberg et al. (2016) uvádějí, že hlavním důvodem pro zavedení metody LEADER byly přicházející změny, které výrazně ovlivňovaly život na venkově a spočívaly v migraci venkovského obyvatelstva do měst, velkým poklesem zaměstnanosti v zemědělských podnicích a s tím souvisejícími potížemi malých venkovských podnikatelů. Dalšími důvody byl rozvoj cestovního ruchu, nový životní styl a také rozvoj informačních a telekomunikačních technologií

Přístup LEADER je vymezen sedmi základními prvky, kterými jsou důraz na místní rozvoj, partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem, bottom-up přístup, strategie založená na spolupráci mezi aktéry z různých odvětví místního hospodářství, uplatňování inovačních postupů, provádění projektů spolupráce a vytváření místních partnerství (Maurel 2008). Dle Dax & Oedl-Wieser (2016) princip zdola-nahoru je klíčovým aspektem LEADERu, podporuje budování sociálního kapitálu a zvyšování inovací ve venkovských oblastech.

Winter (2009) uvádí, že metoda Leader se řídí principy, které jsou ukotveny v nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005. Podpora rozvoje venkova je definována v článku 61 EZFRV (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, anglická zkratka EAFRD).

V kontextu rozvoje venkova se program LEADER provádí v rámci národních a regionálních programů rozvoje venkova každého členského státu EU, spolufinancovaných z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). V programovém období 2014 - 2020 byla metoda LEADER rozšířena v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 na komunitně vedený místní rozvoj (CLLD). Do implementace metody Leader byly připojeny i tři další fondy: Evropský námořní a rybářský fond; Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Přestože je program LEADER povinný pouze v rámci EZFRV, může být nyní prostřednictvím konceptu vícefinancovaného CLLD podporována jedna akce v rámci dvou nebo více ze čtyř fondů EU současně. Tam, kde je to aplikováno, umožňuje MAS komplexně integrovat místní potřeby a řešení a pomáhá posilovat vazby mezi venkovskými a městskými oblastmi (ENRD 2018; Dax & Oedl-Wieser 2016)

3.3.1 Metoda LEADER a CLLD v České republice

Historie metody LEADER v České republice sahá do roku 2004, kdy ČR vstoupila do EU. V programovacím období 2000 - 2006 byl realizován LEADER+, který představoval jedno opatření v rámci Operačního programu rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství. Pro období 2007 - 2013 vybral SZIF celkem 112 místních akčních skupin, jejichž činnost byla podporována z osy IV Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013. Hlavním cílem bylo realizovat místní rozvojové strategie, tedy Strategický plán Leader a spolupráci místních partnerství prostřednictvím místních akčních skupin, které tak dostaly šanci zapojit se do problematiky jednotlivých oblastí široké vrstvy obyvatelstva, zejména formou převzetí rozhodovacích pravomocí týkajících se příslušných venkovských oblastí. Sloučením různých subjektů působících v rurální oblasti tyto principy vedou k pozitivním efektům pro obnovu a rozvoj obcí a přispívají tak k rozvoji zemědělského sektoru a péči o přírodu a krajinu (Lošťák & Hudečková 2010 ; Svobodová 2010).

V programovém období 2014 - 2020 nadále pokračuje podpora metody LEADER. Implementace metody LEADER probíhá prostřednictvím MAS. Podpora MAS je však rozšířena i do ostatních Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „ESI fondy“), přes které je možné využít metodu LEADER jako komunitně vedený místní rozvoj (dále jen „CLLD“). Do implementace CLLD se kromě Programu rozvoje venkova zapojí také Integrovaný regionální operační program (pod Ministerstvem pro místní rozvoj), Operační program Zaměstnanost (pod Ministerstvem práce a sociálních věcí) a Operační program Životní prostředí (pod Ministerstvem životního prostředí). Provozní náklady a náklady na oživení strategií komunitně vedeného místního rozvoje budou hrazeny prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Za koordinaci podpory CLLD v rámci ESI fondů je zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj. Pro programové období 2014 - 2020 se přistoupilo k nastavení tzv. povinných standardů pro fungování MAS, díky kterým prokážou, že jsou schopny se podílet na implementaci programů financovaných z ESI fondů. Za nastavení těchto standardů je zodpovědné Ministerstvo zemědělství. Splnění standardů je posuzováno dle Metodiky pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014 - 2020, která definuje standardy pro přijatelnost MAS, vymezuje postup procesu standardizace MAS a specifikuje potřebné dokumenty předkládané při standardizaci MAS, které získají osvědčení o splnění standardů, mohou předkládat žádosti o podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje Ministerstvu pro místní rozvoj a budou moci v programovém období 2014 - 2020 implementovat své strategie v rámci akceptovaných Programových rámců (MZe 2015; Čepelka et al. 2015).

3.4 Místní akční skupina

Iniciativy pro místní rozvoj na lokální úrovni hrají stále větší roli na celém světě. Místní akční skupiny jsou tvořeny místními aktéry, jsou založeny na principu partnerství občanů, veřejné správy, podnikatelské sféry a neziskových organizací, kterým zajišťují metodickou a finanční podporu (Chevalier 2013).

Právní forma postavení je nejčastěji jako obecně prospěšná společnost nebo občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR. Území je propojené katastry jednotlivých obcí a tvoří jednotný celek. Orientační počet obyvatel v celém území by měl být v rozmezí mezi 10 až 100 tis. obyvateli. Součástí seskupení nesmí být město nad 25 tis. obyvatel, území MAS se nesmějí překrývat, tedy každá obec může být pouze členem jedné MAS. Základem pro vlastní činnost MAS je vypracovaná a schválená strategie rozvoje MAS. Zastoupení v rozhodovacích orgánech musí v nadpoloviční většině tvořit zástupci neziskového a soukromého sektoru. Pro zajištění životaschopnosti MAS slouží vytvořené administrativní zázemí, které je personálně tvořeno alespoň manažerem a administrativním pracovníkem. Na základě strategie rozvoje se jednotlivé MAS ucházejí o finanční prostředky z iniciativy LEADER. V případě, že jsou úspěšné a získají dotace, vyhlásí výzvu k předkládání projektových záměrů ve svém územní a vyberou ty, které doporučí k finanční podpoře. Rozhodování o výběru samotných projektů zůstává na MAS (Fišer 2008; EZFRV 2015).

MAS musí před svým vznikem splnit jasně daná územní a institucionální kritéria, která byla prvně definována Nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005, v průběhu působení programu LEADER byla kritéria upravována do současné podoby. Vnitřní struktura MAS má jasně daná specifika, která musí dodržovat rovnováhu mezi všemi zainteresovanými subjekty z veřejného a soukromého sektoru. Z více jak 50 % musí být zastoupeny subjekty ze soukromého sektoru (např. podnikatelé, firmy, občané a další), další část je tvořena ze zástupců veřejné sféry. Fungování principu „zdola nahoru“, tedy rozvoj venkova směrem od lokálních sfér zajišťuje max. 49 % hlasovacích práv, kterých může dosáhnout zastoupení veřejné sféry v MAS (ENRD 2017).

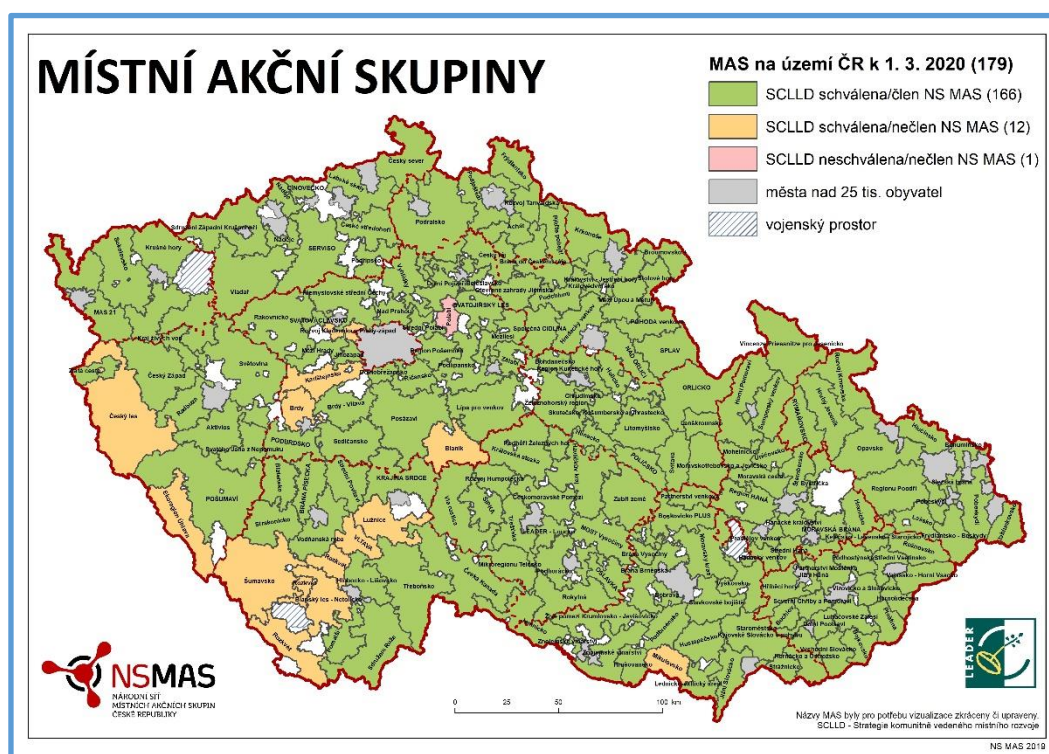
MAS se mohou věnovat širokému spektru aktivit. Základem je vždy uplatňování principů metody Leader a iniciace rozvojových činností. Z hlediska objemu prací spočívá těžiště ve výběru a podpoře projektů přes nástroje CLLD /LEADER. MAS jsou nositeli řady vlastních rozvojových projektů a projektů spolupráce s jinými MAS, a to zejména v oblasti neinvestiční. Mají animovat rozvoj území, tj. informovat jednotlivé aktéry o možnostech, iniciovat projekty, radit, povzbuzovat, propojovat apod. Často se věnují rozvoji cestovního ruchu. Déle fungující MAS se tak postupně vyvinuly do podoby určitých rozvojových agentur. Novými podněty je zajišťování služeb pro obce (Binek et al 2015).

Autoři Hoffmann a Hoffmann (2018) ve svém článku prezentují vliv programu LEADER na větší aktivitu a integraci obyvatelstva např. prostřednictvím zvýšení znalostí tradic, národního dědictví a jiných činností určených pro integraci místních komunit. Pokud je místní komunita schopná a ochotná spolupracovat, je možné realizovat společnými silami různé projekty, které zlepšují životní úroveň a kvalitu života na venkově.

3.5 Národní síť místních akčních skupin

V rámci České republiky se MAS sdružují do Národní sítě místních akčních skupin (dále NS MAS). V roce 2005 byla na národní konferenci MAS v Teplé u Karlových Varů ustanovena Národní síť pro venkov, která byla následně v roce 2007 pod názvem Národní síť Místních akčních skupin ČR zaregistrována jako místní sdružení (Winter 2009).

Hlavním posláním NS MAS je především sdružovat Místní akční skupiny pracující podle základních kritérií vydaných pro fungování MAS. Rozvíjet spolupráci s dalšími aktéry, kteří působí ve prospěch venkova a jeho obyvatel. Hájit společné zájmy členských MAS ve vztahu k orgánům státu, prosazovat transparentní, rovné a administrativně jednoduché stanovení pravidel pro fungování MAS a k vytváření podmínek pro rozšiřování vlivu a úlohy MAS při administraci dotací z fondů určených k podpoře rozvoje venkova. Reprezentovat a zastupovat členské MAS v jednáních na národní a mezinárodní úrovni při výměně zkušeností a příkladů dobré praxe. Propagovat a popularizovat úlohu MAS v komunitně vedeném místním rozvoji, k tomu pořádat a organizovat přednášky, školení a instruktáže. Podílet se na pořádání národních a mezinárodních konferencí, výstav, exkurzí, soutěží, slavností, společenských a kulturních akcí podporujících udržitelnost a fungování venkova. Obrázek č. 1 znázorňuje pokrytí území ČR jednotlivými MAS k 1.3.2020 (NS MAS České republiky 2020).

Obrázek 1 Mapa NS MAS k 1.3.2020

Zdroj: (NS MAS České republiky 2020)

V rámci Národní sítě Místních akčních skupin České republiky, z. s. je zřízeno sedm pracovních skupin (PS), které mají poradní charakter pro rozhodování Výboru NS MAS. Jsou jimi PS LEADER, PS Mezinárodní spolupráce, PS Program a vize, PS Vzdělávání, PS Enviro, PS Chytrý venkov, PS Sociální, PS Podnikání (NS MAS České republiky 2020).

3.5.1 Pracovní slupina Chytrý venkov/Smart Villages/

Tematická pracovní skupina Chytrý venkov má poradní charakter při rozhodování Výboru. Její hlavní činnosti a cíle spočívají zejména v:

- Navrhování seznamu aktivit realizovatelných prostřednictvím metody LEADER/CLLD v oblasti Chytrý venkov/Smart Villages/, vyjednávání, monitoring a hodnocení.
- Zastupování NS MAS ČR delegováním zástupců do pracovních skupin a do dalších orgánů a výborů.
- Komunikace uvnitř MAS, vyhledávání příkladů dobré praxe v území členských MAS (obce, podnikatelé, NNO) a dalších NNO, shromažďování námětů a typových projektů.
- Komunikace s územními partnery, akademická sférou a dalšími subjekty v oblasti Chytrý venkov/Smart Villages/, a to jak v ČR, tak i v zahraničí EU.
- Sledování relevantních politik EU a ČR, strategických dokumentů, koncepcí, jakož i účast členů PS na konferencích a sympoziích.
- Soustavné shromažďování námětů a připomínek ke zlepšení realizace Metody LEADER/CLLD v oblasti Chytrý venkov/Smart Villages/ a jejich projednávání s příslušnými řídicími orgány, zprostředkujícími orgány a platebními agenturami.
- Tvorba vlastních či převzatých produktů: workshopy na téma „Chytrý venkov“ pro MAS, tvorba metodik, návodů, doporučení, publikací, přehledů dotačních příležitostí, příkladů dobré praxe a realizace relevantních exkurzí v ČR i EU.
- Komunikace výstupů a podnětů z činnosti pracovní skupiny směrem k médiím (PS Chytrý venkov 2020).

3.6 Chytrý venkov

Život na vesnici má své výhody a nevýhody. Chytrý venkov je o venkovských lidech, kteří jsou iniciativní a hledají praktická řešení nevýhod i nových možností, které se v jejich lokalitě objeví. Smart Village, v překladu do češtiny Inteligentní vesnice nebo Chytrý venkov jsou relativně novou koncepcí v rámci tvorby politik EU. Nově vznikající koncept inteligentních vesnic se týká venkovských oblastí a komunit, které staví na svých stávajících silných stránkách a výhodách a rozvíjejí nové příležitosti prostřednictvím digitálních, telekomunikačních technologií, inovací a lepšího využívání znalostí ve prospěch obyvatel a podniků. Digitální technologie a inovace mohou podporovat kvalitu života, vyšší životní úroveň, veřejné služby pro občany, lepší využívání zdrojů, menší dopad na životní prostředí a nové příležitosti pro hodnotové řetězce venkova z hlediska produktů a zlepšených procesů. Koncepce inteligentních vesnic nenavrhuje jediné řešení. Je založená na potřebách a potenciálu daného území. Je podporovaná novými nebo stávajícími územními strategiemi. Technologie je důležitá, stejně jako investice do infrastruktury, rozvoje podnikání, lidského kapitálu, kapacity a budování komunit. Důležitá je dobrá správa věcí veřejných a zapojení občanů. Inteligentní vesnice věnuje pozornost dovednostem v oblasti e-gramotnosti, přístupu k elektronickému zdravotnictví a dalším základním službám, inovativním řešením problémů v oblasti životního prostředí, podpoře místních produktů, podporovaných technologií a informačních a komunikačních technologií, provádění a plnému využití výhod a inteligentní specializace zemědělsko-potravinářských projektů, turistických a kulturních aktivit (Hogan et al. 2018).

3.6.1 Vznik konceptu Inteligentní vesnice

V současné době je již velmi dobře zaveden a znám koncept inteligentních měst, ale méně pozornosti bylo dosud věnováno venkovským komunitám. Koncept Smart Village získal podporu teprve nedávno. V EU byla iniciativa Inteligentní vesnice zahájena v roce 2017 dokumentem **Akce EU pro inteligentní vesnice**. Současně byly „Inteligentní vesnice“ zavedeny jako dílčí téma v rámci Evropské sítě pro rozvoj venkova ERND. První krok byl učiněn o rok dříve v Irsku, v **Corku** (Zavratnik & Kos 2018).

V Corkské deklaraci bylo navrženo prohlášení pod názvem Lepší život ve venkovských oblastech. Toto prohlášení obsahovalo stávající obavy o stav venkovských oblastí, byly zde představeny priority, které je třeba řešit. Deklarace vyzývá k tomu, aby politiky věnovaly zvláštní pozornost překonání digitální propasti mezi venkovskými a městskými oblastmi a rozvíjely potenciál, který nabízí konektivita a digitalizace venkovských oblastí. V roce 2017 zahájila Evropská komise **Akci EU pro chytré vesnice**. Účelem této akce bylo zahájit nový trend v úvahách o vesnicích budoucnosti, který by měl být zakotven v širších rozvojových strategiích pro jednotlivé regiony a území. Klíčem k dosažení stanovených cílů by mělo být posílení vazeb mezi venkovskými a městskými oblastmi. V dokumentu je odkazováno na již existující politiky a nástroje pro inteligentní vesnice, které se mohou stát základními stavebními kameny pro nový koncept chytrý venkov. Akce EU pro inteligentní vesnice uvádí, že jedním z hlavních cílů iniciativy Inteligentní vesnice je vytvořit venkovské oblasti, takové, kde lidé mohou a chtějí žít, protože inovativní, digitální řešení jim usnadňují život, který se tak stane komfortnějším. Venkovské komunity potřebují pracovní místa, základní služby, konektivitu a inteligentní dopravní řešení, jakož i příznivé klima pro podnikání. Je třeba umožnit vznik nových typů obchodních modelů, například služeb založených na portálech, pomoci stávajícím venkovským podnikům v propojení, integraci a lepší spolupráci s městskými podniky. Umístění ekonomické činnosti souvisí s uznáním „geografického kapitálu“ a dalších možných komparativních výhod pro specializaci nebo diverzifikaci. Inteligentní logistické sítě by umožnily vesnicím efektivněji poskytovat své produkty a služby na městských a globálních trzích (Hogan et al. 2018).

V dubnu 2018 bylo přijato další prohlášení v Bledu. **Bledské prohlášení**, ve kterém byla navržena některá další opatření k dosažení lepších podmínek pro rozvoj zemědělských podniků a služeb na venkově. Nové prohlášení o „inteligentních vesnicích“ zahrnuje inovativní a inkluzivní využívání digitálních technologií, posílení znalostí a podnikání formou doplňkové podpory v rámci nástrojů financování EU na rozvoj venkovských ekonomik v celé EU. Bledské prohlášení navazuje na Corkskou deklaraci a stanoví, že, integrovaný a inkluzivní způsob má potenciál zlepšit kvalitu života a přispět tak k řešení současného vyliďňování obyvatelstva a migrace z venkovských oblastí. Evropský parlament navrhl, aby se inteligentní vesnice staly modelem v některých členských státech EU již v roce 2019. Inteligentní vesnice jsou tvořeny lidmi, kteří se chopí iniciativy. Digitální technologie jsou mocným nástrojem pro inteligentní vesnice, ale ne jediná (Bogovic & Tibor 2018).

3.6.2 Definice Inteligentních vesnic

Konsorcium Ecorys v roce 2019 zveřejnilo definici inteligentních vesnic, která uvádí, že Inteligentní vesnice jsou společenství ve venkovských oblastech, které využívají inovativní řešení ke zlepšení své odolnosti, navazující na místní silné stránky a příležitosti. Spoléhají na participativní přístup k rozvoji. Realizují svou strategii ke zlepšení hospodářských, sociálních nebo environmentálních podmínek, zejména za pomoci digitálních technologií. Inteligentní vesnice těží ze spolupráce a spojení s ostatními komunitami a aktéry ve venkovských a městských oblastech. Zahájení a provádění strategií inteligentní vesnice může vycházet ze stávajících iniciativ a může být financováno různými veřejnými a soukromými zdroji. Participativní přístup znamená aktivní účast místní komunity na vypracování a rozhodování o strategii Smart Village. Během prováděcí fáze participativní přístup zajistí, že potřeby pro budování kapacit a školení lidí jsou správně řešeny. Digitální technologie zahrnují například informační a komunikační technologie, využívání velkých dat nebo inovací souvisejících s používáním internetu. Stávají se hybnou silou umožňující inteligentním vesnicím, aby se staly agilnějšími, lépe využívaly své zdroje, zlepšovala se atraktivita venkovských oblastí a kvalita života venkovských obyvatel. Strategie Smart Village reagují na výzvy a potřeby svého území tím, že staví na jejich místních silných stránkách a výhodách. Strategie musí stanovit krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle. Strategie se mohou zaměřit například na zlepšení přístupu ke službám (v různých oblastech, jako je zdraví, poskytování informací nebo doprava), zlepšení obchodní příležitosti a vytváření pracovních příležitostí, rozvíjení krátkých dodavatelských řetězců potravin, rozvoj obnovitelných energií, rozvoj oběhového hospodářství, k lepšímu využívání přírodních zdrojů, přizpůsobení se změně klimatu, ochraně životního prostředí a biologická rozmanitost, pro lepší zhodnocení kulturního dědictví pro větší turistickou atraktivitu (Ecorys 2019).

3.6.3 Principy, hlavní rysy a podpora konceptu Inteligentní vesnice.

Některé oblasti politiky a fondy EU již nyní aktivně podporují aspekty rozvoje inteligentních vesnic. Jsou jimi například Společná zemědělská politika, Politika rozvoje venkova, Politika soudružnosti EU nebo Horizont 2020 - 8. rámcový program pro rozvoj a inovace. V roce 2018 byla založena síť Smart Village Network, která propojuje vesnice a sdružení napříč Evropou. Toto propojení umožňuje na evropské úrovni výměnu informací a zkušeností o praktických inteligentních řešeních (Hogan et al., 2018).

Hlavními pilíři konceptu Smart Village jsou: hledání místních řešení, průzkum propojení s malými městy, úloha venkovských oblastí v nízkouhlíkovém oběhu, ekonomika, podpora digitálních transformací (Zavratnik & Kos 2018)

Projekt chytrého venkova začíná tím, že se spojí místní lidé, aby vypracovali strategii využití místních zdrojů a formulovali své ambice. Je nutné tedy investovat do takových lidí, jejich nápadů, velmi potřebné infrastruktury a budování kapacit. To je úloha politiků, kteří musí zajistit, aby byly k dispozici správné nástroje. Evropský parlament již přidělil 3,3 milionu EUR na přípravnou akci, která byla spuštěna v roce 2019. Jejím posláním je poskytnout podporu na rozvoj až deseti chytrých obcí v rámci Evropské unie. Dále je k dispozici z rozpočtů EU, konkrétně z EZRF a EFRR 6 miliard EUR na financování rozjezdu širokopásmového připojení

i na další digitální infrastrukturu, a to zejména ve venkovských a okrajových oblastech. Odhadovaný příspěvek z EZFRV činí téměř 1 miliardu EUR. Z čehož bude mít užitek až 18 milionů obyvatel venkova EU (ENRD 2018a).

Inteligentní vesnice sdílejí určité rysy. Jedná se o lidi, o obyvatele venkova a jejich iniciativy k nalezení praktických řešení při přeměně své lokality. Jde o používání digitálních technologií pouze tehdy, když je to vhodné – ne proto, že jsou módní. Inteligentní vesnice jsou zběhlé v přizpůsobení digitálních technologií, aby lépe sloužily místní komunitě. Jde o myšlení nad rámec obecních hranic, o budování nových forem spolupráce mezi zemědělci a ostatními venkovskými aktéry. Principem zdola nahoru. Neexistuje žádný rámcový model. Úspěšné projekty berou v úvahu místní aktiva, čerpají z nejlepších dostupných znalostí k provedení změny. EAFRD vydala v roce 2018 brožuru, ve které uvádí 12 inspirujících příkladů, které mohou pomoci venkovským komunitám vybudovat inteligentní vesnice (EAFRD 2018).

Charakteristiku Chytrého venkova lze vymezit pěti hlavními mechanismy, kterými jsou:

- Reakce na vylidňování a demografické změny.
- Hledání místního řešení škrtů ve veřejných financích a centralizace veřejných služeb.
- Využívání vazeb s malými a velkými městy.
- Maximalizace role venkovských oblastí při přechodu na oběhové a nízkouhlíkové hospodářství (ENRD 2018a).

3.6.4 Budoucnost rozvoje venkova dle ENRD

V současné době se nepředpokládá žádná nová politika ani samostatný nástroj pro podporu inteligentních vesnic. Nadále se je třeba v rámci mechanismů podpory smart strategie zaměřit na stávající hlavní nástroje, které existují již v současnosti. Patří mezi ně zejména Program rozvoje venkova, kdy se očekává, že bude součástí Společné zemědělské politiky i po roce 2020 jako Strategický plán Leder/CLLD. Politiky podporované v rámci EZRV by měly být doplněny o další investice z ESIF (Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (CF), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), Evropský Námořní a rybářský fond ERDF, EAFRD, EMFF, dále pak o vnitrostátní veřejné a soukromé zdroje na lokální úrovni. Zde budou hrát klíčovou roli obce a skupiny obcí (ENRD TG on Smart Villages 2019 a).

Evropská síť pro rozvoj venkova (ENRD) zahájila svoji konkrétní pomoc organizacím a aktivním lidem na národní i regionální úrovni tím, že založila v roce 2017 Tematickou pracovní skupinu („TG Smart Village“) zaměřenou na oblast „chytrého“ venkova. Tematické pracovní skupina by měla pomoci při národní diskusi o možnosti nastavení podmínek a měla by se podílet na zprostředkování přenosu inspirativních řešení ze zahraničí. Měla by napomoci vytipovat základní potřeby pro podmínky daného státu. Měla by tak pomoci zúžit široký záběr, který koncept chytrého venkova nabízí, a popsat, co je realizovatelné/potřebné na konkrétní území, tedy i České republiky. V rámci rozpočtu pro tematickou pracovní skupinu je možné financovat i analýzy, studie, posudky, workshopy a exkurze (ENRD Smart Villages Thematic Group 2018; Bačkovská 2019).

Na úrovni ENRD byly již zpracovány a zveřejněny konkrétní dokumenty, které jsou zaměřeny na téma „chytrý venkov“. Tyto dokumenty obsahují doporučení, rady a ukázky

příkladů dobré praxe při zavádění konkrétních prvků a aktivit „chytrého venkova“ do praktického života. Ukazují, jaké možnosti jsou k dispozici pro řešení této problematiky ve stávajícím programovém období a jaké možnosti v rámci Společné zemědělské politiky lze očekávat po roce 2020. Pro tvůrce politik a realizátory strategií jsou nabídnuty strategické rámce a mechanismy pro vytvoření dobré strategie „chytrý venkov“, která bude implementována do strategie místního rozvoje LEADER/CLLD (ENRD TG on Smart Villages 2019 a).

Při zavádění inovativních prvků koncepce chytrý venkov prostřednictvím LEADER/CLLD do praxe mohou vzniknout určité překážky, jejichž překonání na regionální úrovni nabízí ENRD řešení v publikaci „Jak může LEADER/CLLD podporovat chytré vesnice“. V tomto dokumentu jsou představeny potenciální role LEADER/CLLD problematiky v podpoře zavádění koncepce „chytrého venkova“ do praxe. Jsou ukázány možné bariéry při zavádění inovativních prvků této koncepce do praxe a naznačeny možnosti, jak je na regionální úrovni překonat (ENRD TG on Smart Villages 2019 b).

Ve venkovském prostoru je však řada komunit na místní úrovni i mimo oblast LEADER, které přispívají k zachování a rozvoji bohatého společenského života obce na místní a regionální úrovni. Pro vytvoření vhodného prostředí pro implementaci prvků „chytrého venkova“ do praktického života je nezbytná spolupráce všech aktérů. ENRD shrnula a předložila různé možnosti spolupráce a odkazy na využití zkušeností z přístupů EIP-AGRI v materiálu „Využití spolupráce mimo LEADER/CLLD k podpoře inteligentních vesnic“ (ENRD TG on Smart Villages 2019 c).

Výzkum inteligentních měst může obohatit výzkum inteligentních vesnic. Již dlouhodobě prováděný výzkum chytrých měst se může stát oporou pro výzkum konceptu inteligentní vesnice zejména ve využití získaných zkušeností a v hledání řešení a odpovědí na základní otázky realizace. Základními okruhy jsou existenční otázky, kam spadá například předcházení vznikajícím rizikům a hrozbám na venkově pomocí mapování, plánování a správy internetu v oblasti rozvoje venkova a venkovských oblastí. Z okruhu pohody a kvality života se jedná o odpovědi na otázky jakými výzvami řešit problémy týkající se pohody a kvality života na vesnicích, jaká je přidaná hodnota paradigmatu velkých dat v kontextu inteligentní vesnice a jak ho zodpovědně využít. Z okruhu zachování kulturního dědictví a udržitelnosti životního prostředí to je, jak udržovat a podporovat udržitelnost životního prostředí v kontextu inteligentní vesnice, jak podpořit sociálně-ekonomickou udržitelnost v kontextu inteligentní vesnice, jak vysvětlit a pojmut transformaci a změnu v kontextu inteligentní vesnice (Visvizi 2018).

Tomu, jak může digitální strategie přispět venkovským komunitám, předkládá ENRD náměty v publikaci „Digitální strategie a venkovské komunity“. Materiál obsahuje řadu praktických příkladů z různých zemí EU (ENRD TG on Smart Villages 2018).

4 Metodika

Teoretická část práce je tvořena literárním přehledem sestaveným na základě studia odborné literatury. Pro zpracování diplomové práce byla v přípravné fázi nastudována řada jak tištěných, tak elektronických zdrojů vztahujících se k problematice rozvoje venkova, místních akčních skupin a také konceptu Smart villages/Chytrý venkov. Cílem bylo získat relevantní informace nejen o každé z oblastí samostatně, ale především nalézt souvislosti, které propojují koncept Smart villages/Chytrý venkov s rozvojem venkovského prostoru za využití spolupráce jednotlivých aktérů na lokální úrovni s činností místní akční skupiny, konkrétně MAS Královská stezka o.p.s. Postupně je popsán logický sled původu místních akčních skupin od vzniku Společné zemědělské politiky přes její reformy a Program rozvoje venkova až po současnost. Objasněn je také samotný termín Chytrý venkov, jeho původ a charakteristika.

Praktická část diplomové práce vznikla shromažďováním materiálů o činnosti MAS Královská stezka o.p.s. Byly využity především veřejně dostupné dokumenty a informace získané přímo při osobních setkáních se zástupci MAS. Stěžejními dokumenty byly: Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Královská stezka o.p.s. na období 2015-2023, Evaluace strategického plánu Leader, Výroční zprávy z let 2007–2019, články v regionálním tisku o aktivitách MAS a informace získané v elektronické podobě z webových stránek Královská stezka o.p.s. a NS MAS ČR. Výsledkem je obecné představení MAS Královská stezka, aktuální charakteristika společnosti, znázornění rozvoje území od roku 2007 do 2019, analýza činnosti dle výročních zpráv a ostatních materiálů vypracovaných zástupci MAS v minulosti. Byly vypracovány přehledy o činnosti v jednotlivých programovacích obdobích.

Na základě konzultací se zástupci MAS bylo zjištěno, že s ohledem na velmi rozsáhlý okruh jejich činnosti je potřebné a v současné době užitečné se v praktické části diplomové práce zaměřit na koncept Smart villages/Chytrý venkov. Konkrétním přínosem se stává provedení výzkumu momentální situace v oblasti potřeb členů/partnerů MAS v oblasti Chytrý venkov. Za účelem soustředění co největšího množství informací bylo zvoleno sestavení dotazníku, jakožto podkladu pro podrobnou analýzu, k oslovení členů/partnerů v rámci působnosti MAS. Obsahem tohoto výzkumného podkladu je identifikace respondenta, aktuální stav v oblasti zavádění chytrých přístupů a technologií, zjištění zájmu o tyto přístupy, otázky na definování potřeb členů / partnerů v dané oblasti a prozkoumání názorů na dosavadní spolupráci s MAS a zjištění, zda by oslovení využili v budoucnu pro čerpání příslušné dotace pomoci MAS v roli zprostředkovatele, inovativního brookera. Pro jednodušší a komfortnější zpracování pro respondenty byl dotazník vytvořen mimo listinné podoby i v podobě elektronické, formou odkazu, po jehož otevření bylo možno jej vyplnit on-line.

Navržené schéma dotazníku a složení otázek bylo předloženo zástupcům MAS k posouzení. Po projednání a doplnění požadavků ze strany MAS byl dotazník upraven k finální verzi dle aktuální potřeby MAS a po ověření a přezkoušení u jednoho respondenta z veřejné sféry a jednoho ze sféry podnikatelské byl odeslán elektronicky všem členům/partnerům MAS. Výsledky šetření slouží nejen k vypracování diplomové práce, ale zejména pro MAS, pro zmapování aktuální situace, příležitostí, zájmu a výzev v oblasti chytrých přístupů a technologií pro zlepšení kvality života místních obyvatel a udržitelného rozvoje v regionu její působnosti. Dotazník tvoří Přílohu č. 1 této diplomové práce.

Dotazník byl rozeslán ve spolupráci s MAS všem 87 členům/partnerům MAS. Nejprve zaměstnancem MAS, dne 4.11.2019, s termínem vyplnění do 30. 11.2019 a pak ještě opakovaně autorkou práce s termínem vyplnění do 15. 12. 2019. Dotazník byl rozeslán s průvodním dopisem, kde byli respondenti osloveni a seznámeni s tím co je vlastně koncept Chytrý venkov, co je cílem dotazníkového šetření a s formou vyplnění. Byly nabídnuty celkem tři možnosti vyplnění a odevzdání:

1. Elektronicky – odkaz: <https://www.surveio.com/survey>, kdy odpověď byla odeslána automaticky ihned po vyplnění.
2. Ručně, kdy byl připojený soubor s dotazníkem, který po vyplnění bylo možno odeslat na e-mail autorky, buď naskenovaný nebo v textovém editoru MS WORD.
3. Telefonicky: nabídnuto tel. číslo autorky.

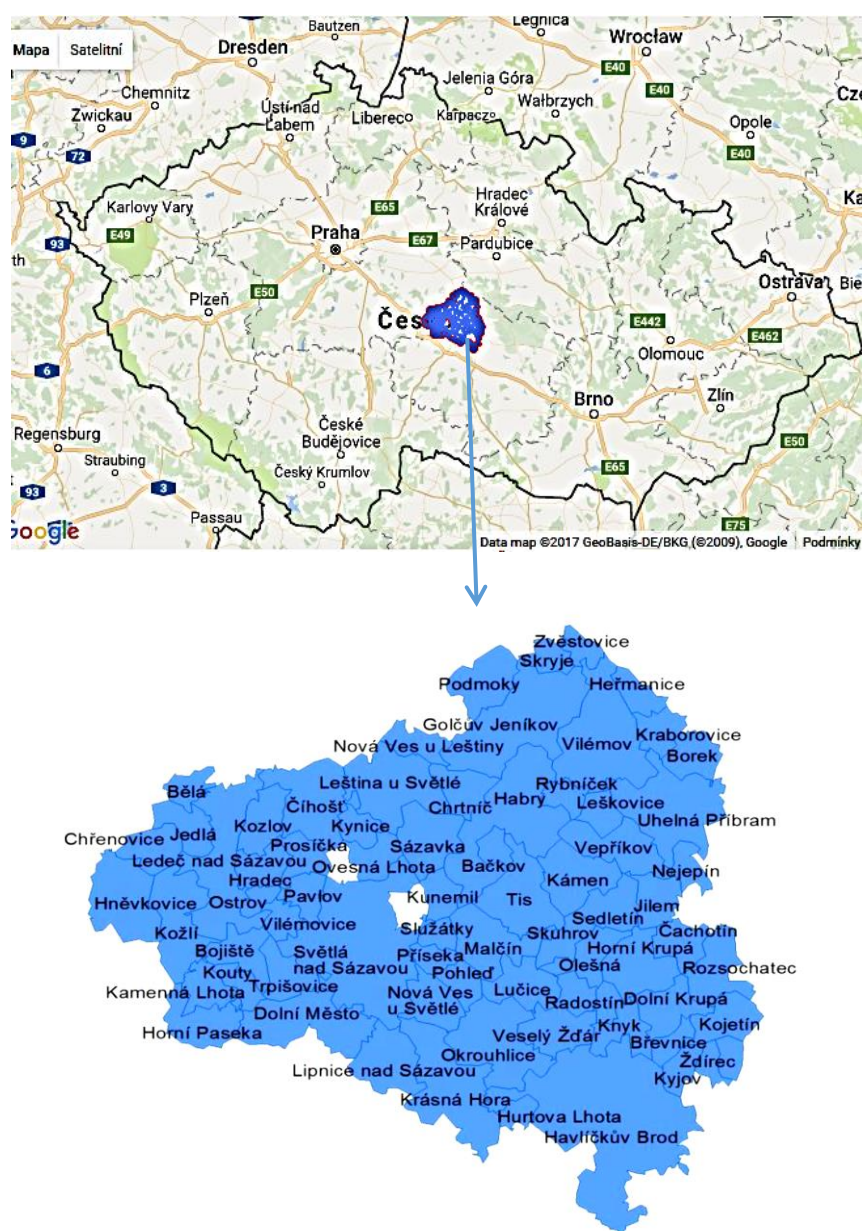
Výstupy a poznatky získané šetřením budou využity k dalším rozborům oblasti Chytrý venkov/ Smart Villages v nejbližší budoucnosti.

Bylo provedeno zhodnocení reálných šancí potřebnosti a udržitelnosti činnosti MAS ve venkovském prostoru. Stanovení možností dalšího rozvoje činnosti s ohledem na vnitřní zdroje a potřeby MAS Královská Stezka o.p.s. a na vývoj Programu rozvoje venkova v plánovacím období EU 2014 - 2020. Z provedené analýzy vyplynulo, že MAS Královská stezka dokáže dlouhodobě přispívat k rozvoji území, ve kterém je schopna zajišťovat profesionální zázemí a kvalifikovanou podporu pro aktivity místní samosprávy, podnikatele, neziskové organizace a také i pro samotné aktivní občany.

Formální část práce byla vyhotovena na základě dokumentu „Pokyny pro psaní diplomových prací na FAPPZ“. Použité zdroje byly citovány dle materiálu „Závazná pravidla tvoření citací a seznamů použité literatury pro FAPPZ“. Vlastní tabulky a grafy byly zpracovány v programu MS Excel, dotazník v elektronické podobě byl vytvořen na on-line platformě Survio.com.

4.1 Představení Místní akční skupiny Královská stezka o.p.s.

MAS Královská stezka je obecně prospěšná společnost, která byla založena v roce 2007. Zakladateli v té době bylo 51 subjektů ze soukromé i veřejné sféry. Území Místní akční skupiny Královská stezka se nachází v severní části Českomoravské vrchoviny a zaujímá 707,69 km². Region se nachází v NUTS II Jihovýchod, kraj Vysočina, okres Havlíčkův Brod. MAS Královská stezka nyní zahrnuje 70 obcí, v nichž žije celkem 57 298 obyvatel (k 31. 12. 2019). Území MAS se nachází v geografickém středu České republiky. Zvláštností území je především jeho uklidňující ráz a ideální podmínky pro aktivní odpočinek. Typická charakteristika území se odráží i v názvu Strategického plánu LEADER - „Zapomenutý kraj“, vystihující poklidné tempo života regionu. Mapové zobrazení umístění a rozlohy MAS je vyobrazeno na obrázku č. 2.

Obrázek 2 Území MAS Královská stezka v roce 2019

Zdroj: NS MAS, vlastní zpracování

Území MAS Královské stezky se rozkládá v severní části okresu Havlíčkův Brod. Nachází se zde příjemná místa pro rodinnou turistiku, krásnou přírodu a poklid malých penzionů rozestých mezi starobylými hrady Lipnice nad Sázavou, Ledeč nad Sázavou, Chřenovice nebo zámky Vilémov, Světlá nad Sázavou, Rozsochatec a mnohými dalšími. K procházkám a poznávání přírody lákají přírodní rezervace Stvořidla, Havranka a zatopený lom Borek. Velkou tradici má na území Královské stezky vodní turistika na řece Sázavě. Na území Královské stezky se nacházejí historická města, která se pyšní dlouhou historií. Jsou jimi Ledeč nad Sázavou, Golčův Jeníkov a Havlíčkův Brod. Královská stezka je pestrým souzněním přírodního světa s historií, které nabízí nespočet zážitků (Královská stezka 2019).

4.1.1 Předmět činnosti

Mezi hlavní činnosti společnosti patří zejména rozvoj regionu Královská stezka, jeho koordinace ve všech oblastech, propagace jeho turistického potenciálu, vytváření nových forem a možností ekonomického a turistického využití krajiny, ochrana obrazu krajiny, sídel a jejich hodnot jako jediného základního prostředku pro rozvoj turistického ruchu, podpora multifunkčního zemědělství a ochrana životního prostředí, služby při financování projektů k rozvoji regionu Královská stezka, posouzení projektů k rozvoji regionu, koordinace projektů a produktů zaměřených k rozvoji regionu, tvorba informační databanky ke shromáždění informací prospěšných k rozvoji regionu, součinnost se zahraničními subjekty majícími vztah k regionu Královská stezka, příprava informačních a metodických materiálů a školních pomůcek, výchova, vzdělávání a informování dětí a mládeže, spolupráce na rozvoji lidských zdrojů, zajišťování osvěty a vzdělanosti lidského potenciálu kraje, provoz IC - koordinace a rozvoj, komunikace s orgány státní správy a samosprávy při spolupráci na rozvoji regionu Královská stezka, poradenská činnost, činnosti spojené se spoluprací s orgány Evropské unie v rámci rozvoje regionu, Komunitně vedený místní rozvoj uskutečňovaný na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje prostřednictvím organizační složky společnosti, ve které působí místní partnerství (místní akční skupina). Prioritou sdružení je rozvoj venkova, především se pak zaměřuje na podporu zvyšování kvality života v obcích, zemědělství a lesnictví s příznivým dopadem na životní prostředí a podporu cestovního ruchu a vzdělávání.

4.1.2 Partneri MAS Královská stezka o.p.s.

Místní partnerství je založeno za účelem realizace komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Místní partnerství je organizační složkou o.p.s. a představuje partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem, které působí na vymezeném území viz obrázek č. 2.

Partneri/ členové MAS jsou přijímáni na základě žádosti při zasedání Správní rady. K přijetí nového partnera/ člena je zapotřebí nadpoloviční většina všech členů Správní rady. Nový partner/člen musí zaplatit jednorázový vstupní poplatek 3 000 Kč. Správní rada může rozhodnout o vyloučení člena o.p.s. nadpoloviční většinou všech členů Správní rady. Nový partner/člen musí mít v území MAS své sídlo nebo provozovnu, nebo je územně příslušný. Práva a povinnosti partnerů jsou blíže upraveny ve Statutu, který je základním vnitřním předpisem společnosti.

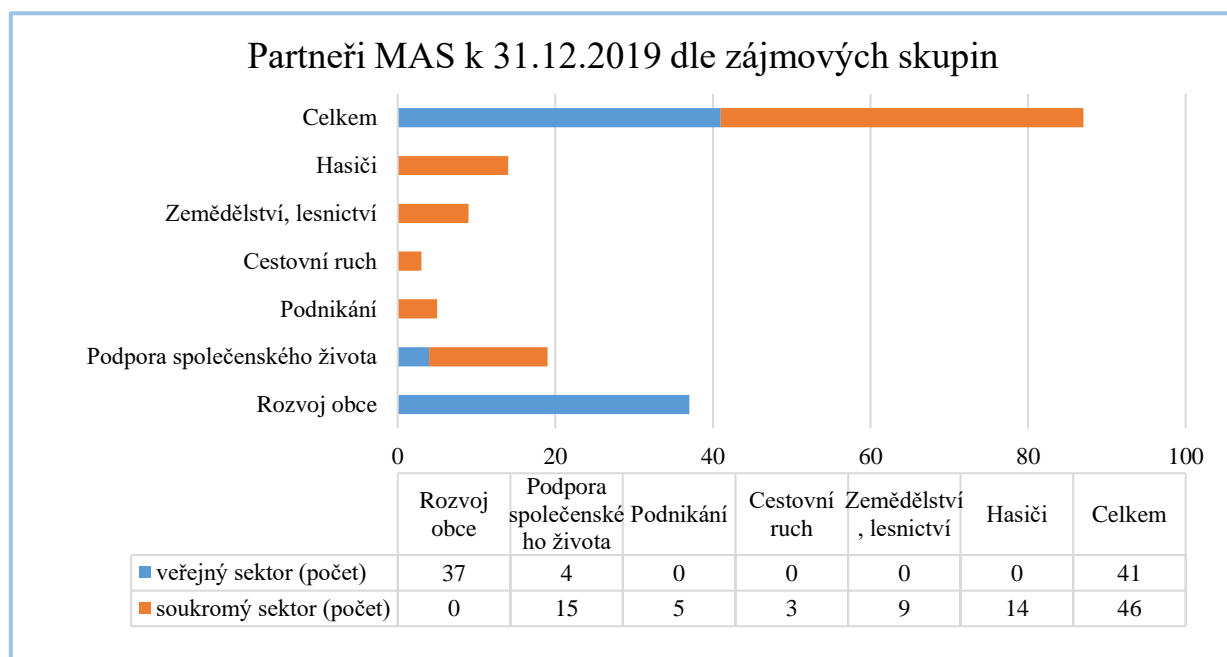
Partneři/členové MAS jsou zařazeni do následujících zájmových skupin: Rozvoj obce (RO), Zemědělství, lesnictví (ZL), Podpora společného života (PSŽ), Podnikání (P), Cestovní ruch (CR), Hasiči (H).

Na základě aktuálních dat získaných z Výroční zprávy za rok 2019, byly zpracovány tabulka č. 1 a graf č. 1, ze kterých je patrné zastoupení členů v jednotlivých skupinách, členěných dle veřejného a soukromého sektoru (MAS Královská stezka o.p.s. 2020). Soukromý sektor tvoří nadpoloviční většinu.

Tabulka 1 Přehled zastoupení partnerů dle sektorů a jednotlivých zájmových skupin k 31. 12. 2019

Zájmová skupina	veřejný sektor (počet)	soukromý sektor (počet)	celkem
Rozvoj obce	37	0	37
Podpora společenského života	4	15	19
Podnikání	0	5	5
Cestovní ruch	0	3	3
Zemědělství, lesnictví	0	9	9
Hasiči	0	14	14
Celkem	41	46	87

Zdroj: Výroční zpráva 2019 Královská stezka o.p.s. a místní partnerství, vlastní zpracování

Graf 1 Přehled zastoupení partnerů dle jednotlivých zájmových skupin

Zdroj: Výroční zpráva 2019 Královská stezka o.p.s. a místní partnerství, vlastní zpracování

Místní partnerství v kontextu MAS Královské stezky funguje jako spolupráce mezi subjekty z následujících oblastí:

- **Veřejný sektor** – mikroregiony, místní akční skupiny, svazky obcí, obce, městyse a města.
- **Soukromý, NNO a partnerský sektor** – nestátní neziskové organizace, podnikatelé specialisté a experti z různých zájmových oblastí.
- **Instituce** – NS MAS, Agenda 21, Krajský úřad Kraje Vysočina, CSV, MAS kraje Vysočina o.p.s. aj.

Tyto subjekty mezi sebou spolupracují za účelem vytvoření podmínek pro zlepšování situace ve všech oblastech života pro občany a návštěvníky regionu MAS Královská stezka. MAS Královská stezka zastává úlohu koordinátora místního partnerství a stojí v této pyramidě na pomyslném vrcholu. Spolupracuje s jednotlivými subjekty regionu na přípravě i realizaci různých akcí. Jedná se např. o:

- pořádání školení pro subjekty – obce, podnikatele, NNO,
- pořádání volnočasových a kulturních, gastronomických akcí pro širokou veřejnost,
- pořádání komunitních projednávání a zapojení představitelů veřejné správy, podnikatelů, NNO i občanů do řešení jednotlivých problémů území,
- informování veřejnosti o kulturních a volnočasových akcích,
- informování veřejnosti o činnostech MAS, LEADRu, EU, dotacích, grantech apod.,
- zprostředkování dotací pro obce, podnikatele, NNO,
- dotační poradenství pro obce, podnikatele, NNO i veřejnost.

MAS Královská stezka se snaží místní partnerství neustále rozvíjet, ať už prostřednictvím výše uvedených činností nebo prostřednictvím oslovování dalších potenciálních členů, kteří by pomohli pokrýt tzv. bílá místa, tedy obce a města, která nejsou členem žádné místní akční skupiny a nacházejí se v oblasti působnosti MAS Královská stezka (MAS Královská stezka 2016 a).

MAS má vytvořeny čtyři základní pracovní skupiny, viz tab. č.2.

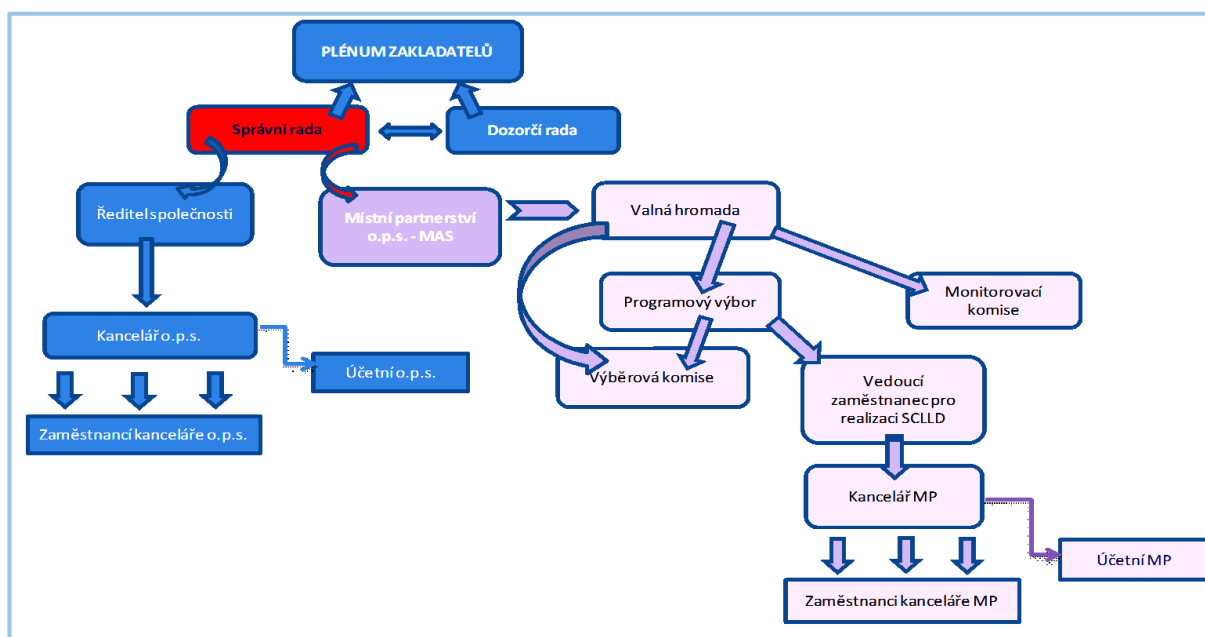
Tabulka 2 Pracovní skupiny MAS

Pracovní skupiny MAS Královská stezka	
Obce a NNO	• rozvoj obcí a neziskových organizací
Podnikatelé	• podnikání, mikropodniky, zemědělci, cestovní ruch
Životní prostředí	• ochrana ŽP, Čistá řeka Sázava, osvěta, odpady
Sociální oblast	• rozvoj sociálních služeb, nezaměstnanost, vzdělávání, začleňování

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

4.1.3 Organizační struktura

Nejvyšším rozhodovacím orgánem společnosti je Plénium zakladatelů. Dalšími orgány jsou Správní rada a Dozorčí rada. Vedoucím zaměstnancem je ředitel. Správní rada může dále zřizovat různé odborné či tematické pracovní skupiny nebo komise, pokud to uzná za potřebné a vhodné (Královská stezka o.p.s. 2015). Obrázek č. 3 zobrazuje vnitřní organizační členění Královské stezky o.p.s.

Obrázek 3 Organizační struktura

Zdroj: MAS Královská stezka

Administrativní kapacity MAS Královská stezka o.p.s. tvoří kancelář MAS, kterou zastupují Vedoucí pracovník pro realizaci SCLLD, Manažer pro realizaci SCLLD a Animátor školství, a dále Místní partnerství (MP - místní partnerství znamená MAS, tedy organizační část o.p.s.), které se skládá z Valné hromady, Programového výboru, Monitorovací komise a Výběrové komise. Výkonnou a administrativní složkou MAS je Kancelář MAS, která zajišťuje především administrativní činnosti, funkční zázemí, informační servis o činnostech MAS, vytváří strategické dokumenty MAS, vede seznam partnerů, zajišťuje propagaci MAS a aktualizaci internetových stránek, je povinna vést komplexní evidenci projektů MAS (průběh výběru, zaregistrování, administrativní kontrolu atd.) a výsledky jejich schvalování, je řízena Vedoucím pracovníkem pro realizaci SCLLD.

Jednotlivé kompetence jsou rozděleny na základě Statutu a jednacího řádu mezi orgány MAS a management MAS.

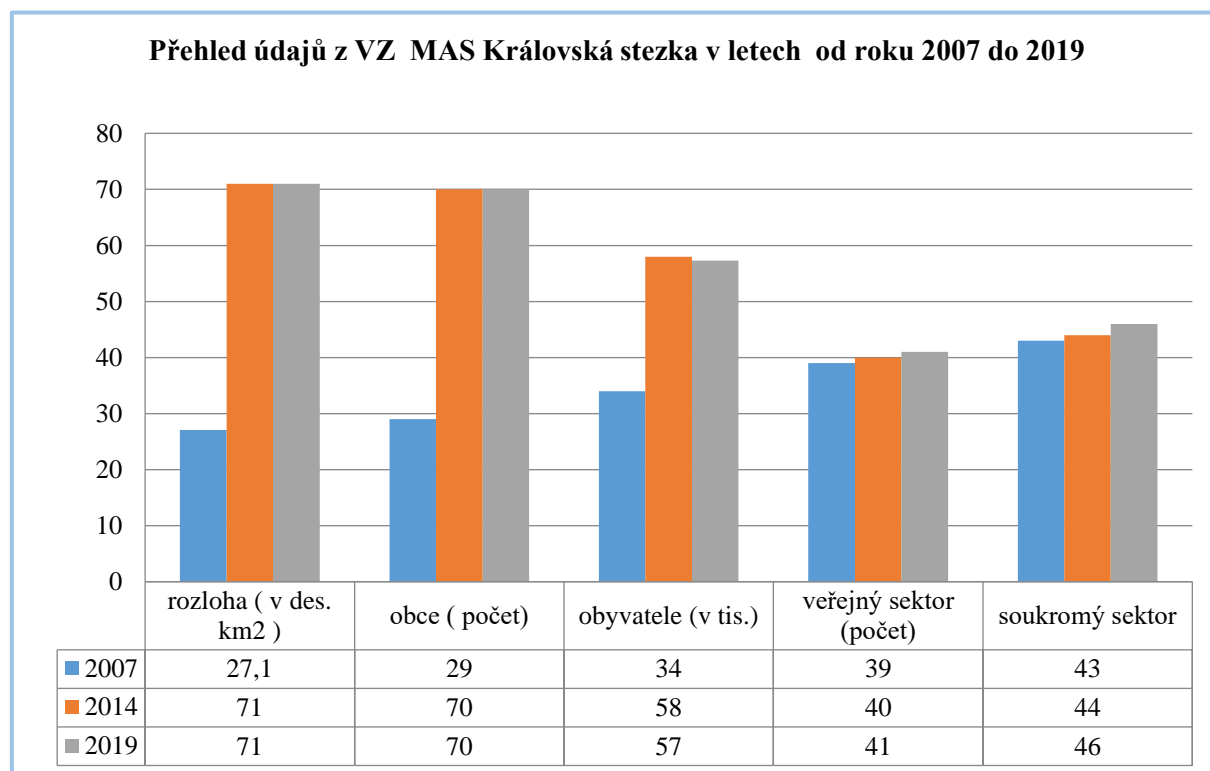
Z původních 29 obcí MAS Královská stezka o.p.s. v současné době sdružuje 70 obcí, které se rozkládají na území o rozloze 707,69 km², kde žije 57 298 obyvatel (k 31. 12. 2019). Většina obcí MAS má počet obyvatel nižší než 500, pouze 19 obcí MAS má větší počet obyvatel. Největšími obcemi MAS jsou Havlíčkův Brod, Světlá nad Sázavou a Ledec nad Sázavou, jejichž počet obyvatel je vyšší než 5000. Dalšími většími obcemi jsou Golčův Jeníkov, Habry a Okrouhlice. Průměrný věk obyvatel MAS je 42,9 let. Obce s mladší věkovou strukturou obyvatel jsou v bližším okolí Havlíčkova Brodu, kam odcházejí mladé rodiny za levnějšími pozemky, naopak nejstarší obyvatelstvo je v obcích nejvíce vzdálených od center MAS.

5.2 Rozvoj MAS Královská stezka o.p.s.

Od svého založení MAS Královská stezka vyvíjí aktivity v komunitním plánování, vzdělávání a poradenství, rozvoji území, ochraně životního prostředí a památek. Aktivity MAS plynule navazují na předchozí činnost a spolupráci na bázi svazků obcí (Krupsko, Podoubraví, Světelsko, Ledecsko a Habersko) a tvoří jejich nadstavbu. Místní partnerství nabývala první zkušenosti ještě v období před založením MAS. Mikroregiony, na jejichž území MAS působí, realizovaly celou řadu projektů, financovaných z fondů EU. Jedním z příkladů je projekt výstavby cyklostezky mezi obcemi Dolní a Horní Krupá, který byl financován z Regionálního operačního programu Jihovýchod. Další zkušenosti získala již MAS, která se velmi aktivně zapojovala do nejrůznějších projektů, a to jak dotovaných, tak nedotovaných. Během fungování MAS Královské stezky v programovacím období 2007 - 2014 bylo vyhlášeno 8 výzev na předkládání projektů (113 projektů) do Programu rozvoje venkova a jedna mini výzva na pořádání kulturních akcí v regionu MAS. MAS jako organizace realizuje rovněž projekty spolupráce na národní i mezinárodní úrovni. Spolu s ostatními MAS z České republiky i ze zahraničí navazuje a utužuje vztahy prostřednictvím společně realizovaných projektů zaměřených na kulturu a volný čas. MAS rovněž spolupořádá kulturní a volnočasové akce v regionu (divadelní festival, gastrofestivaly, promítání letního kina atp.). V rámci svého území MAS pořádá semináře, školení, setkávání k tématům a snaží se být hybnou silou v síťování subjektů (veřejné správy, škol, sociálních služeb, podnikatelů, ekologicky zaměřených aktivit apod.). Královská stezka také realizovala jako žadatel nebo partner další projekty podpořené z Nadace Via, z PRV, z OPTP, OPVK, OPLZZ, KÚ Kraje Vysočina, CSV a dalších zdrojů. MAS se aktivně zapojuje i do mezinárodních projektů, kde již zrealizovala projekty s partnery z Anglie, Francie, Rumunska, Slovenska, Rakouska, spolupracuje se sítí ELARD a Člověkem v tísní na dalších rozvojových aktivitách v rámci LEADER/CLLD v EU a také na Balkáně a v Gruzii. MAS již také hostila mnohé zahraniční delegace LEADER a předávala jim příklady dobré praxe (MAS Královská stezka o.p.s. 2016).

V rámci realizace Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro roky 2014–2020 MAS administruje a vyhlašuje výzvy pro předkládání žádostí o dotaci v následujících operačních programech: Operační program zaměstnanost (OPZ), Integrovaný operační program (IROP), Operační program Životní prostředí (OPŽP) a Program rozvoje venkova (PRV) viz odst. 5.4.

Dle údajů uvedených ve Výročních zprávách (VZ) za období 2007–2019 byl zpracován graf č. 2, který znázorňuje rozšíření rozlohy, zvýšení počtu obcí a s tím i související počty obyvatel a poměr zastoupení aktérů ze soukromého a veřejného sektoru.

Graf 2 Vývoj MAS Královská stezka v období od založení do roku 2019

Zdroj: MAS Královská stezka, Výroční zprávy 2008–2019, vlastní zpracování

V době založení měla MAS Královská stezka 29 obcí a působila na území tří svazků obcí (Habersko, Podoubraví, Krupsko). K největším obcím v té době patřily Golčův Jeníkov, Habry a Vilémov. Území zahrnovalo 11 059 obyvatel na rozloze 271 km².

Na konci programového období 2007–2013 měla MAS 70 obcí, 58 826 obyvatel a rozlohu 712,25 km². Úměrně se zvýšil i počet členů MAS (partnerů). Místní akční skupina musí v rámci uzavřených partnerství splňovat podmínku max. 49 % partnerů z veřejného sektoru (obce, města, mikroregiony). Počet partnerů MAS se tak zvyšoval úměrně k zastoupení veřejného a soukromého sektoru, aby byl stále zachován povinně daný poměr.

Z grafu č. 2. je patrný významný nárůst všech sledovaných hodnot v období do roku 2014, kdy došlo ke zvýšení počtu přistoupených obcí. Obce přistupovaly z důvodu zájmu vedeného mikroregiony a obcemi se zapojit do struktur MAS, využívat jejich výhod a čerpat dotace. Do regionu se nezapojily pouze 2 obce Vlkanov a Druhanov, a to jedině díky neochotě vedení obcí (MAS Královská stezka 2016 a; Valová 2018). Od roku 2014 již nedošlo ke změně v rozloze a počtu obcí.

5.3 Analýza činnosti MAS v programovacím období 2007 - 2013

5.3.1 Opatření IV. 1.2 Realizace místní rozvojové strategie

Od začátku realizace Strategického plánu LEADER byly cíle a dopady na region uskutečňovány prostřednictvím 11 fichí v 8 výzvách. Celkově v tomto období bylo realizováno 113 projektů a proplaceno bylo cca 28 mil. Kč. Jednalo se zejména o projekty na úpravy veřejných prostranství, budování a rekonstrukci hřišť, obecních a kulturních domů, hasičských zbrojnic, kulturních a historických památek, infrastruktury pro kulturní účely, úpravy a vybavení škol a vzdělávací projekty. V rámci realizace Strategického plánu LEADER „Zapomenutý kraj“ byly z rozpočtu MAS podpořeny projekty zaměřené na obnovu a rozvoj obcí, občanské vybavení a služby, podporu kulturního dědictví v území MAS. Z této podpory byl například rekonstruován kulturní dům v obci Vepřikov, zřízena multimediální místnost v budově městyse Vilémov, postavena místní komunikace v obci Rybníček, opraveno veřejné prostranství v obcích Jilem a Uhelná Příbram a další (MAS Královská stezka o.p.s. 2016 a).

5.3.2 Přehled výzev a fichí¹ za období od 2007 do 2014

Tabulka č. 3 znázorňuje přehled výzev a fichí za období od 2007 do 2014. V období bylo vyhlášeno celkem 8 výzev. Největší zájem byl projevěn o fichi Občanské vybavení a služby. Naopak žádný projekt nebyl realizován z fichí Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů, Les a infrastruktura a Turistika a poznávání.

Tabulka 3 Fiche a výzvy do roku 2014

Fische	1. výzva	2. výzva	3. výzva	4. výzva	5. výzva	6. výzva	7. výzva	8. výzva	proplacené projekty	
	(13. 8. – 8. 9. 2009)	(6. 4. – 4. 5. 2010)	(9. 8. – 26. 8. 2010)	(25. 4. – 13. 5. 2011)	(30. 4. – 9. 5. 2012)	(7. 1. – 11. 1. 2013)	(15. 4. – 19. 4. 2013)	(11. 2. – 12. 2. 2014)	ks	mil. Kč
1 Obnova a rozvoj obcí									15	3,42
2 Občanské vybavení a služby									68	18,06
3 Kulturní dědictví									16	3,89
4 Zemědělství v území									8	1,28
5 Diverzifikace činností zemědělských subjektů									0	0
6 Les a infrastruktura									0	0
7 Les a hospodaření									2	0,28
8 Podpora rozvoje služeb v cestovním ruchu									2	0,5
9 Vzdělávání pro venkov									1	0,27
10 Turistika a poznávání									0	0
11 Podnikání									1	0,18
Celkem									113	27,88

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

¹ Fiche - projektový záměr, projektové opatření, popis základní myšlenky projektu z PRV

5.3.3 Opatření IV. 2.1 Projekty spolupráce

Královská stezka o.p.s. za své působnosti spolupracovala s několika místními akčními skupinami na území ČR a zrealizovala s jejich pomocí řadu projektů, a to buď v roli koordinační MAS, nebo partnerské MAS. Dobrým příkladem spolupráce je zrealizovaný Projekt Stezka poznání. Jedná se o projekt tří místních akčních skupin usilujících o rozvoj venkova v Kraji Vysočina. Mezi tyto místní akční skupiny patří Královská stezka o.p.s., Podhůří Železných hor o.p.s. a Společnost pro rozvoj Humpolecka o.s. Předmětem projektu bylo vytvoření nejdelší naučné stezky v EU o délce cca 130 km, která propojuje území tří MAS a vede z Chotěboře do Humpolce. Součástí naučné stezky jsou naučné tabule, směrové tabule a odpočívadla. V rámci projektu dále vznikly mapové podklady, podklady GPS pro průchod a průjezd naučné stezky na kole, www stránky, multimediální prezentace, propagační materiály a exkurze na zrealizovanou naučnou stezku. Projekt byl podpořen z Programu rozvoje venkova v prioritní ose IV. Leader, opatření IV.2.1. Realizace projektů spolupráce, záměr a) Realizace projektu národní spolupráce. Celkové výdaje projektu činily 3 456 700,- Kč. Žadatelé získali na realizaci projektu 90 % dotaci, která činila 3 111 030,- Kč. Zbývající náklady dofinancovali žadatelé ze svých vlastních zdrojů. Na obrázku č. 5 je ukázka jedné z informačních tabulí umístěná v obci Jilem (Stezka poznání 2016)

18. STEZKA POZNÁNÍ

NAUČNÁ STEZKA

Zajímavá místa v obci a jejím okolí:

- 1. Huť**
Na východním okraji obce stávala sklářská huť, která vyráběla barevné sklo a pracoval zde i pozdější zakladatel sklárny Kavalier ve Světě nad Sázavou.
- 2. Památná lípa**
Památná lípa se nachází cca 1 km za obcí Jilem při silnici na Chotěboř.
- 3. Kaple Nanebevzetí Panny Marie**
Kaplička na návsi v obci Jilem je z roku 1834, ale její základy jsou pravděpodobně již ze středověku. Do současné podoby byla přestavěna na přelomu 19. a 20. století. Místní zvon byl za první světové války zkonfiskován pro válečné potřeby a znovu nainstalován ve dvacátých letech 20. Století.
- 4. Kostel sv. Vavřince v Čachotíně**
Kostel sv. Vavřince je v základech již gotický, za třicetileté války byl však zcela zničen. Dnešní podoba je barokní s lidovými prvky. V kostele se nachází hrobka Bechyňů z Lažan.

Jilem

Obec Jilem leží na severním okraji Českomoravské vrchoviny, uprostřed České republiky, v kopcovité krajině s nadmořskou výškou kolem 550 metrů nad mořem. Většina katastrálního území je, prostřednictvím Jiřkovského potoka, odvodňována říčkou Sázavkou do řeky Sázavy. Pouze jižní část katastrálního území je odvodňována do řeky Sázavy prostřednictvím Jilemského a Čachotinského potoka (přítoky Břevnického potoka).

Obec Jilem vznikla v blízkosti tzv. Haberské stezky, která spojovala župu Brněnskou a župu Časlavskou. Název obce je pravděpodobně odvozen od stromu jilmu, který zde byl bohatě zastoupen.

Na východním okraji obce stávala sklářská huť, která vyráběla barevné sklo a pracoval zde i pozdější zakladatel sklárny Kavalier ve Světě nad Sázavou.

Dne 22. října 2008 byl poslaneckou sněmovnou České republiky obci udělen znak a vlajka. Archivní průzkumy dokázaly, že obec Jilem v minulosti pečetila vlastním pečetiřným znamením s obrazovým obsahem.

V roce 2010 byla dokončena výstavba nového víceúčelového hřiště s umělým povrchem, které slouží ke sportovnímu využití občanů obce. Na tomto hřišti se každoročně pořádají tradiční nohejbalové turnaje.

Hádkanky:

1. Jaký strom je ve znaku obce?
2. V kterém roce byl obci udělen znak a vlajka?
3. V blízkosti jaké stezky vznikla osada Jilem?
4. Kdo pracoval v bývalé sklářské huti?

Odpočívadla: 1. Jilem, 2. 2008, 3. Haberské stezky, 4. později zakladatel sklárny Kavalier ve Světě nad Sázavou.

Obrázek 5 Naučná tabule Stezky poznání v obci Jilem

Zdroj: MAS Královská stezka

5.4 Analýza činnosti MAS v programovém období 2014 - 2020

MAS Královská stezka v rámci realizace Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro roky 2014.- 2020 administruje a vyhlašuje výzvy pro předkládání žádostí o dotaci v následujících operačních programech: Operační program zaměstnanost (OPZ), Integrovaný operační program (IROP), Operační program Životní prostředí (OPŽP) a Program rozvoje venkova (PRV).

Přehled aktuálně vyhlášených i uzavřených výzev MAS dle jednotlivých OP

5.4.1 Operační program Životní prostředí (OPŽP)

OPŽP umožňuje čerpat finanční prostředky na projekty zaměřené např. na zlepšování kvality vod a ovzduší, ochranu a péči o přírodu a krajinu či na energetické úspory. Zastřešujícím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. MAS Královská stezka realizuje tento program v rámci své strategie od podzimu 2018, kdy byla zařazena aktivita revitalizace funkčních ploch a prvků sídelní zeleně.

Z OPŽP byla dosud vyhlášena 1 výzva s názvem Obnova krajiny a její využití - zeleň v intravilánu. Byla přijata a vybrána jedna žádost s výší dotace 270 544 Kč z celkové částky 413 160 Kč. Předmětem projektu je úprava zeleně v bezprostředním okolí rybníka Obora na jihovýchodním okraji obce Kámen. V rámci realizace akce došlo k zhodnocení zdravotního stavu jednotlivých dřevin, arboristickému ošetření, kácení a výsadbě nových dřevin. Rovněž je řešena úprava výpustního objektu a rekonstrukce pěšiny parčíkem. V rámci projektu je navržena tříletá následná péče o nově vysazené dřeviny. Obrázek č. 6 zobrazuje aktuální stav realizace projektu.

Obrázek 6 Úprava parku kolem rybníka Obora v obci Kámen

Zdroj: Obec Kámen, vlastní zpracování

5.4.2 Operačního programu zaměstnanost (OPZ)

OPZ podporuje projekty nehmotného charakteru v oblasti podpory zaměstnanosti, vzdělávání, sociálního začleňování, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, modernizace veřejné správy apod. Tento operační program spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. MAS Královská stezka v rámci implementace OPZ podporuje tyto programové rámce: zaměstnanost, sociální podnikání, sociální služby, rodina a mládí.

Tabulka 4 Přehled Výzev OPZ v období 2014-2020

Výzvy OPZ v období 2014 -2020				
Výzva	Přijato (počet)	Doporučeno (počet)	Výše dotace (v Kč)	Popis
1 Sociální služby I	2	1	1 187 425	První výzvu k předkládání žádostí o dotaci z OP Zaměstnanost vyhlásila MAS v březnu 2017. Vybrán a podpořen byl projekt Komunitní centrum Krupská škola.
2 Rodina a mládí I	2	2	923 650	Cílem opatření výzvy je vytvoření dostatečných možností umístění dětí do předškolních a mimoškolních zařízení tak, aby bylo umožněno rodičům rychlé zapojení na trhu práce. Realizace příměstských táborů Světlá nad Sázavou a Havlíčkův Brod
3 Sociální služby II	1	1	3 099 431	Příjem žádostí probíhal v září a říjnu 2018. Cílem opatření podporovaných ve výzvě je snižování počtu osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených a zlepšit přístup k sociálním službám pro potřebné cílové skupiny. Zřízení adiktologické ambulance v Havlíčkově Brodě
4 Rodina a mládí II	1	1	517 395	Výzava byla vyhlášena v září 2018. Cílem opatření bylo vytvoření dostatečných možností umístění dětí do předškolních a mimoškolních zařízení tak, aby bylo rodičům umožněno rychlé zapojení na trhu práce. Příměstský tábor Světlá nad Sázavou.
5 Zaměstnanost I	2	2	2 744 033	Příjem žádostí probíhal od 28. 2. do 14. 4. 2019. Cílem výzvy bylo přispívat k řešení regionální nezaměstnanosti prostřednictvím vytvářením nových pracovních míst, poradenství, rekválifikaci a dalších aktivit podporovaných výzvou. Projekty Cesta za novou práci a Nová šance do života
6 Rodina a mládí III	2	2	2 186 400	Dne 28. 8. 2019 byl zahájen příjem žádostí o podporu v rámci výzvy Rodina a mládí III. Cílem výzvy je zajištění péče o děti a umožnit pečujícím osobám zapojit se na trhu práce. Příměstské tábory.
7 Sociální podnikání I	1	1	4 567 000	Výzava podporuje aktivity zaměřené na vznik a rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání. Žádosti o podporu mohou zájemci podávat od 24. 9. 2019 do 30. 3. 2020. Přijata žádost na vznik Sociálního podniku Habry.
8 Sociální služby III	1	1	3 548 649	Výzva byla vyhlášena dne 24. 9. 2019. Cílem opatření podporovaných ve výzvě je snižování počtu osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených a zlepšit přístup k sociálním službám pro potřebné cílové skupiny. Komunitního centrum v Ledči nad Sázavou, jehož cílem je integrace osob s mentálním, tělesným, duševním či kombinovaným postižením do společnosti.
9 Rodina a mládí IV	2	2	967 951	Dne 25. 11. 2019 byl zahájen příjem žádostí o podporu v rámci výzvy Rodina a mládí IV. Cílem výzvy je zajištění péče o děti a umožnit pečujícím osobám zapojit se na trhu práce. Příměstský tábor tábro ČČK a Chaloupky

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

5.4.3 Integrovaný operační program (IROP)

IROP je široce zaměřený program podporující investiční záměry v oblasti dopravy, vzdělávání, sociálního podnikání, územního rozvoje apod. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Hlavními oblastmi, do nichž směřuje podpora v rámci výzev MAS Královská stezka, jsou doprava, podpora bezpečnosti, kulturní památky, zázemí pro vzdělávání, sociální podnikání a sociální služby.

Tabulka 5 Přehled výzev IROP 2014 - 2020 (1. část)

Výzvy IROP na období 2014 -2020					
	Výzva	Přijato (počet)	Doporučeno (počet)	Výše dotace (v Kč)	popis
1	Kulturní památky	2	2	4 463 127	První výzva MAS IROP byla určena majitelům kulturních památek zapsaných na seznamu NKP, UNESCO a indikativním seznamu. Výzva byla zaměřena na obnovu a restaurování památek, rekonstrukci expozic a další aktivity. Žádosti o podporu byly přijímány v průběhu dubna a května 2017. Rekonstrukce střechy Štaflový chlapů Havlíčkův Brod. Obnova šindelových střech a osvětlení nádvoří hradu Lipnice
2	Doprava	5	5	6 641 941	Výzva byla zaměřena na aktivity týkající se bezpečnosti dopravy. Mezi podporované projekty patřily rekonstrukce, modernizace a výstavba chodníků či výstavba bezbariérových komunikací pro pěšík zastávkám veřejné hromadné dopravy. Do výzvy se zapojilo pět obcí z území MAS – Hněvkovice, Rozsochatec, Okrouhlice Bojiště a Ledec nad Sázavou
3	Podpora bezpečnosti	4	4	4 682 285	Příjem žádostí o podporu v rámci třetí výzvy MAS IROP probíhal od 30. 10. do 4. 12. 2017. Výzva podporovala projekty zaměřené na pořízení vybavení základních složek integrovaného záchranného systému a byla určena pro obce zřizující jednotky sboru dobrovolných hasičů kategorie II a III. Pořízeny 4 vozidla pro požárníky.
4	Sociální podnikání	1	1	1 775 060	Cílem výzvy bylo podpoření podnikatelských subjektů, a to jak vznik nových sociálních podniků, tak i rozšíření aktivit stávajících sociálních podniků. Žádosti o podporu byly přijímány od listopadu 2017 do února 2018. Podpořen sociální podnik Caf- art OKO s.r.o. Havlíčkův Brod
5	Komunitní centra	2	2	3 889 468	V létě 2018 byla vyhlášena v pořadí pátá výzva MAS IROP zaměřená na rozvoj komunitních center. Podporu mohla získat jak komunitní centra poskytující sociální služby podle zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, tak centra neposkytující sociální služby. Komunitní centrum Habry a Vepříkov.
6	Zázemí pro vzdělávání	4	4	8 758 108	Výzva byla určena pro mateřské školy, základní školy a organizace poskytující zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání. V rámci výzvy bylo možné podpořit např. pořízení vybavení budov a učeben, stavby a stavební práce spojené s výstavbou infrastruktury či nákup pozemků a budov. Učebny Ledec, novostavba MŠ Homí Krupá, ZŠ Konečná - brána do světa jazyků, ZŠ Lánecká - měření přírodních veličin
7	Kulturní památky II	1	1	2 850 000	V září 2018 vyhlásila MAS druhou výzvu na podporu národních kulturních památek nacházejících se v regionu působnosti MAS. V rámci výzvy byla přijata jedna žádost, a sice projekt na obnovu šindelových střech a osvětlení nádvoří národní kulturní památky státního hradu Lipnice nad Sázavou.
8	Sociální služby I	3	3	2 407 678	Výzva MAS – IROP byla vyhlášena dne 4. 3. 2019 a byla určena organizacím poskytující sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Automobily pro pečovatelskou službu Havlíčkův brod, Ledec nad Sázavou a hospic Havlíčkův Brod
9	Sociální podnikání II	1	1	2 371 469	Výzva MAS – IROP byla vyhlášena dne 3. 6. 2019. Cílem výzvy je podpoření podnikatelských subjektů, a to jak vznik nových sociálních podniků, tak i rozšíření aktivit stávajících sociálních podniků. Food truck Posázavský pacifik.

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

Tabulka 6 Přehled výzev IROP 2014 - 2020 (2. část)

Výzvy IROP na období 2014 -2020					
Výzva	Přijato (počet)	Doporučeno (počet)	Výše dotace (v Kč)	Popis	
10	Zázemí pro vzdělávání II	5	5	12 187 266	Výzva MAS – IROP byla vyhlášena dne 2. 9. 2019 a je určena pro infrastrukturu do mateřských a základních škol, a pro infrastrukturu volnočasového a zájmového vzdělávání, včetně celoživotního vzdělávání. Žádosti o podporu byly přijímány do 15. 11. 2019. (Zvýšení kapacity MŠ Dolní Město, Vybudování dětské skupiny Dubínek v Ledči nad Sázavou, Modernizace odborné výuky na ZŠ Habry, Venkovní zázemí pro vzdělávání – ZŠ Rozsochatec, Odborné vzdělávání v ZŠ Slunečnice, Multifunkční učebna – ZŠ Havlíčkův Brod,Štáflova.)
11	Sociální služby II	3	3	4 480 200	Výzva MAS – IROP byla vyhlášena dne 30. 1. 2020 a byla určena organizacím poskytující sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Pořízení služebních automobilů pro poskytování terénní pečovatelské služby, sobní asistence a Denní stacionář Havlíčkův Brod.
12	Doprava II	8	8	14 362 158	Výzva je zaměřena na aktivity týkající se bezpečnosti dopravy. Mezi podporované projekty patří rekonstrukce, modernizace a výstavba chodníků či výstavba bezbariérových komunikací pro pěší k zastávkám veřejné hromadné dopravy. Havlíčkův brod, Rozsochatec, Golčův Jeníkov, Dolní Krupá, Přiseka.

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

V rámci projektu IROP došlo k výměně střešní krytiny objektu Štáflova chalupa, národní kulturní památky, nacházející se v Havlíčkově Brodě viz obrázek č. 7. Dále byla provedena výměna částí krovu, jež byly napadeny hnilobou a dřevokazným hmyzem, a došlo k ošetření celé dřevěné konstrukce krovu. V rámci projektu byl také řešen nátěr vrat dvora, sociálního zařízení ve dvoře a zadních vrat na přilehlém pozemku. Celkové způsobilé výdaje projektu tvořily 1 678 540 Kč.

Obrázek 7 Rekonstrukce střešního pláště Štáflova chalupa

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

5.4.4 Program rozvoje venkova (PRV)

Cílem PRV je podpora konkurenceschopnosti a inovací zemědělských podniků a krajinné infrastruktury. Program také podporuje diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství. MAS Královská stezka vyhlašuje výzvy v rámci těchto 5 fichí: podpora podnikání a cestovní ruch, zemědělství, potravinářství, zpřístupnění přírody, projekty spolupráce mezi MAS. Celkem bylo do dubna 2020 Výběrovou komisí vybráno 56 projektů s celkovou výší dotace cca 34 mil. Kč viz tab. č. 7.

Tabulka 7 Přehled výzev MAS z PRV k 10.3.2020

Výzvy PRV na období 2014 -2020				
Výzva	Fiche	Přijato	Vybráno	Výše dotace (v Kč)
1	Podnikání a cestovní ruch	9	9	1 048 159
	Zemědělství	6	6	5 170 377
2	Podnikání a cestovní ruch	9	9	1 861 441
	Zemědělství	21	8	12 892 460
	Potravinářství	3	3	3 957 250
	Zpřístupnění přírody	1	1	397 001
3	Podnikání a cestovní ruch	9	9	2 715 618
	Zpřístupnění přírody	0	0	-
4	Podnikání a cestovní ruch	10	10	4 877 738
	Potravinářství	1	1	997 500
	Zpřístupnění přírody	0	0	-

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

Na obrázku č. 8 je zobrazen příklad úspěšně zrealizovaného projektu z PRV. Realizací projektu s výší dotace 263 883 Kč bylo vybudování novostavby přístřešku pro účely drobné zemědělské výroby. Jedná se o dřevěnou konstrukci se sedlovou střechou, která je využívána jako skladovací prostor krmiva a steliva pro ovce, jejichž chovem se žadatelka zabývá.

Obrázek 8 Novostavba přístřešku – zemědělská stavba Jiříkov

Zdroj: MAS Královská stezka, vlastní zpracování

Na obrázku č. 9 je zobrazen příklad úspěšné realizace PRV, fiche Zpřístupnění přírody. Projekt si kladl za cíl zpřístupnit návštěvníkům Jelení studánku, přírodně a historicky zajímavou lokalitu v Kráveckých lesích u Horní Krupé. Byly zrekonstruovány obě studánky (malá i velká) a došlo ke zprůchodnění prostoru mezi nimi. Dále byl vybudován odpočinkový altán s lavičkami a do prostoru mezi studánkami byl umístěn informační panel, na místě také vznikl pomníček sv. Huberta. Díky realizaci projektu bylo vytvořeno místo pro posezení a setkávání.

Obrázek 9 Projekt jelení studánka

Zdroj: MAS Královská stezka

5.5 Další aktivity MAS

Mimo administrace žádostí o dotace v rámci realizace CLLD MAS dále pomáhá při zpracování žádostí do krajských dotačních programů (MMR, MZe). Zpracovávají aktualizace stávajících strategií rozvoje obcí, dochází k průběžnému vzdělávání zaměstnanců, které je nezbytné k jejich činnosti. Vyhotovili Místní akční plány vzdělávání (MAP) pro území ORP Havlíčkův Brod a ORP Světlá nad Sázavou. V oblasti **Animace škol** se podíleli na Metodické pomoci ZŠ a MŠ výběrem vhodných šablon. Neopomenutelné jsou i **Střednědobé plány rozvoje sociálních služeb** pro území ORP Havlíčkův Brod a ORP Světlá nad Sázavou. Každoročně pořádají ekologicky zaměřenou akci **Čistá řeka Sázava**, dále **Cyklovýlet** a již tradičně hojně navštěvovaný a kladně hodnocený **Gastrofestival**. Pro pořádání kulturních a společenských akcí MAS zapůjčuje veřejnosti nezbytná vybavení, kterými je parket, zastřešené podium, stany, sety pro posezení, nafukovací promítací plátno, mobilní toalety a skákací hrad. V oblasti cestovního ruchu mimo podpory regionu, sdružování subjektů a vyhledávání dotací jejich činnost spočívá například v propagaci a informacích na svých webových stránkách o turistických zajímavostech, informačních centrech a možnosti ubytování.

5.6 Analýza činnosti MAS v rámci konceptu Chytrý venkov

Chytrý venkov je koncept ke zmodernizování českého venkova, cesta k tomu, jak nabídnout občanům to, co poskytují města. Ať už se jedná o možné alternativy různých forem práce, služby, vysokorychlostní internet nebo třeba mobilitu a dopravní obslužnost, za předpokladu, že bude zachována identita venkova. Chytrý venkov není pouze o technologiích, ale zejména o způsobu fungování služeb, pracovního trhu nebo třeba lokální ekonomiky. Zahrnuje celou škálu oblastí – od rychlého internetu, přes zdravotnictví, sociální služby až třeba po bezpečnost. Je třeba zajistit pro co nejvíce lidí přístup k novým technologiím a naučit je technologie využívat. Chytrý venkov musí umět vybalancovat sociální, ekonomickou a environmentální oblast a myslet na jeho udržitelnost. MAS mají hrát v této oblasti roli inovačního brokera (zprostředkovatele). V současné době je třeba zjistit potřeby na lokální úrovni. Toto se stává aktuální i pro MAS Královská stezka o.p.s. Jedná se o zjištění momentální situace zájmu a potřeb členů/partnerů v působnosti Místní akční skupiny Královská stezka o.p.s. v oblasti Chytrý venkov/Smart Villages/. Na základě rozhovorů se zástupci MAS bylo za tímto účelem zvoleno sestavení dotazníku.

5.6.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

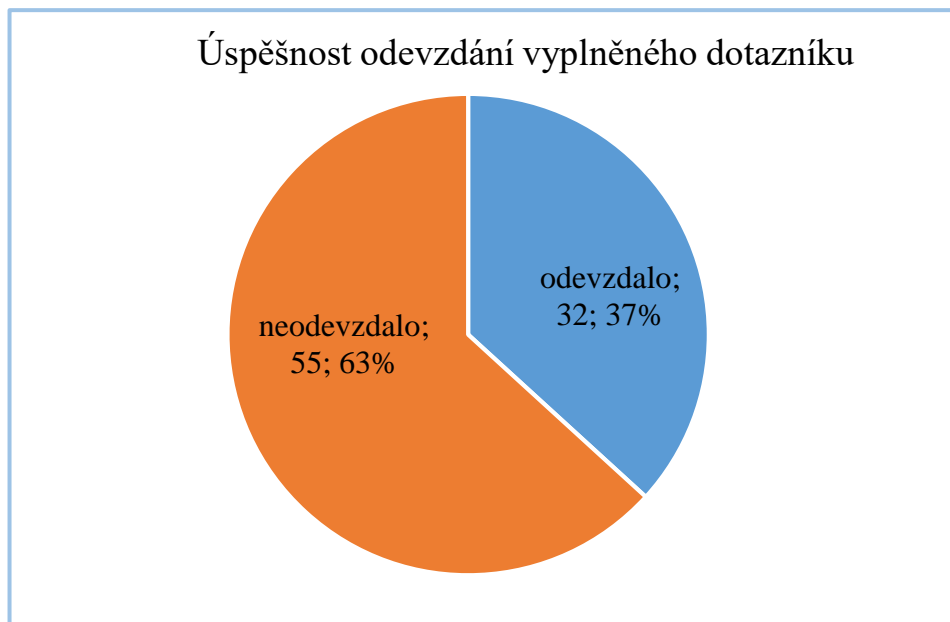
Dotazník se stal podkladem pro podrobnou analýzu aktuálního stavu a potřeb. Byl rozeslán zástupcům jednotlivých obcí a ostatním partnerům MAS. Cílem bylo zmapování zájmu členů/partnerů MAS o chytrý venkov a soustředění co největšího množství informací. Obsahem tohoto výzkumného materiálu je identifikace dotazovaného subjektu, zjištění aktuálního stavu v dané oblasti, zjištění zájmu o chytré technologie z pohledu rozvoje daného území, definování potřeb členů/partnerů MAS, jaké tematické oblasti v rámci konceptu SMART by respondenty zajímaly, zejména z oblastí životního prostředí, odpadového hospodářství, chytrých prostředků ve veřejném prostoru, chytrých řešení v oblasti energetických úspor, inovace veřejné správy, dopravy a mobility, PC gramotnosti občanů, sociální oblasti, obchodu, obcí, zemědělství. Dále bylo zjišťováno, zda již nějaký záměr tohoto charakteru probíhá a jaký je aktuální stav realizace a dále pak, kde by se byli jednotliví respondenti ochotni inspirovat dobrou praxí.

Struktura dotazníku byla členěna do následujících 8 částí:

1. Identifikace člena/partnera MAS Královská stezka o.p.s.
2. Aktuální stav v oblasti zavedení tématu Chytrý venkov.
3. Zájem o chytré přístupy a technologie pro zlepšení kvality života místních obyvatel.
4. Definování potřeb členů/partnerů MAS, zájem o jednotlivá témata konceptu.
5. Aktuální stav realizace záměru chytrých řešení a technologií, momentální fáze realizace.
6. Zmapování místa inspirace.
7. Průzkum dosavadní spolupráce a využití pomoci MAS.
8. Využití MAS v roli zprostředkovatele pro čerpání příslušné dotace v budoucnosti.

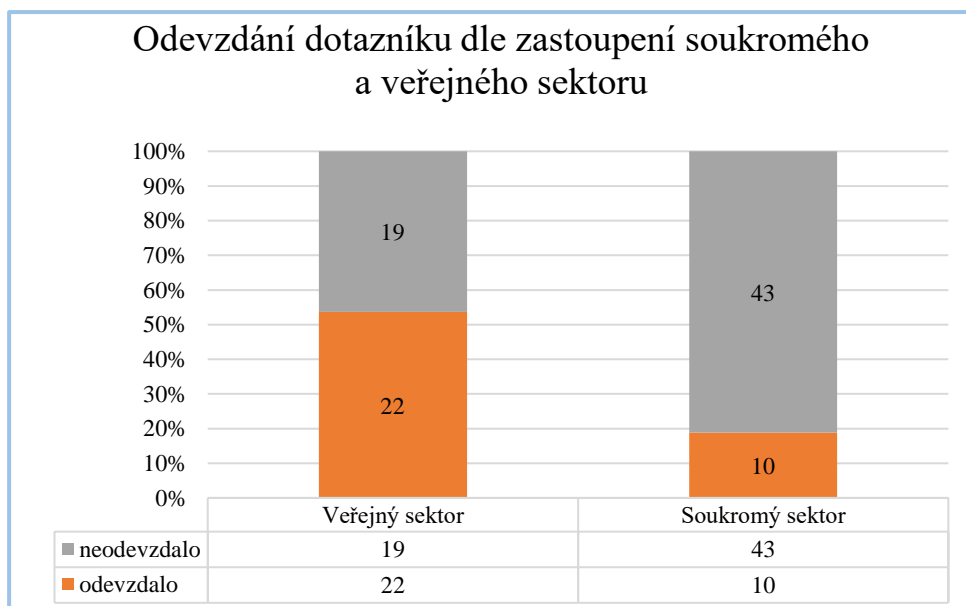
1. Část dotazníku: Identifikace člena/partnera MAS Královská stezka o.p.s.

Dotazník v období od 4. listopadu 2019 do 15. prosince 2019 vyplnilo a odevzdalo celkem 32 respondentů z celkového počtu 87. Celková úspěšnost odevzdání vyplněného dotazníku byla 37 % viz graf č. 3

Graf 3 Úspěšnost odevzdání dotazníku, vlastní zpracování

Větší zastoupení při odevzdávání dotazníku byla zaznamenána v počtu 22 od zástupců z veřejného sektoru viz graf č. 4.

Graf 4 Odevzdání dotazníku dle zastoupení sektorů, vlastní zpracování

2. Část dotazníku: Aktuální stav v oblasti zavedení tématu Chytrý venkov

Výsledky ukazují, že více jak jedna třetina respondentů se již s tématem Chytrý venkov setkala a bezmála jedna čtvrtina již využila možnosti zavést nějakou chytrou technologii. Například 19 % odpovědělo, že již zavedli chytré či inovativní řešení v oblasti služeb a informačních technologií, 9,34 % ve veřejné správě a 6,5 % v energetice.

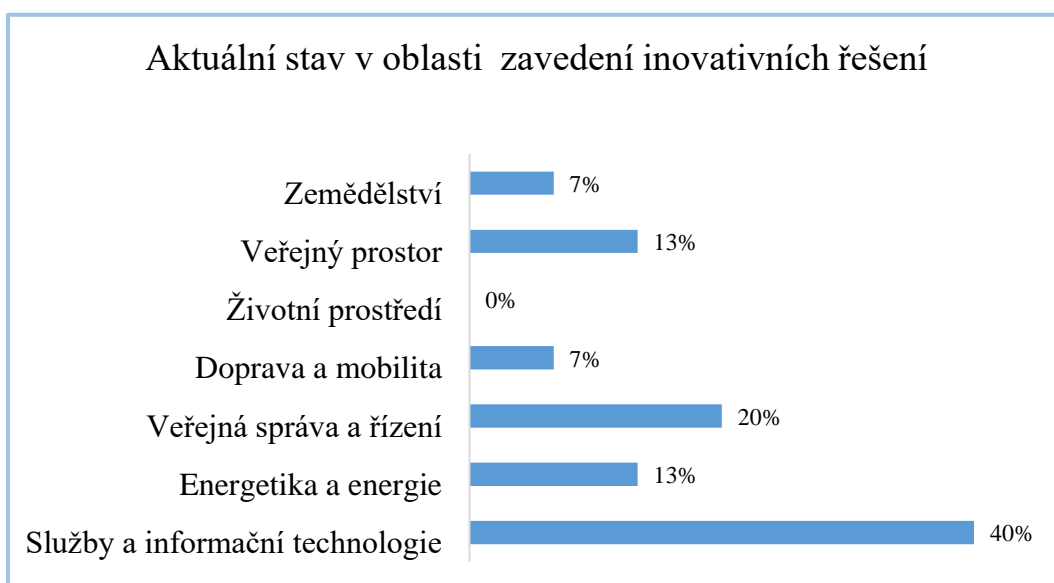
Dle odpovědí na otázku č. 2a. „Setkali jste se již s tématem Chytrý venkov, region, město?“ se téměř dvě třetiny respondentů (66 %) s těmito tématy prozatím ještě nesetkalo.

Graf 5 Setkali jste se již s tématem Chytrý venkov?, vlastní zpracování

Z odpovědí na otázku č. 2b. „Využili jste již někdy v minulosti některé chytré technologie či inovativní řešení?“ vyplynulo, že tyto technologie či řešení využila bezmála jedna čtvrtina.

Z grafu č. 6 (otázka č. 2c. „V jaké oblasti jste chytré či inovativní řešení zavedli?“) je patrné, že nejvíce jsou dotázanými využívána chytrá řešení v oblasti služeb a informačních technologií.

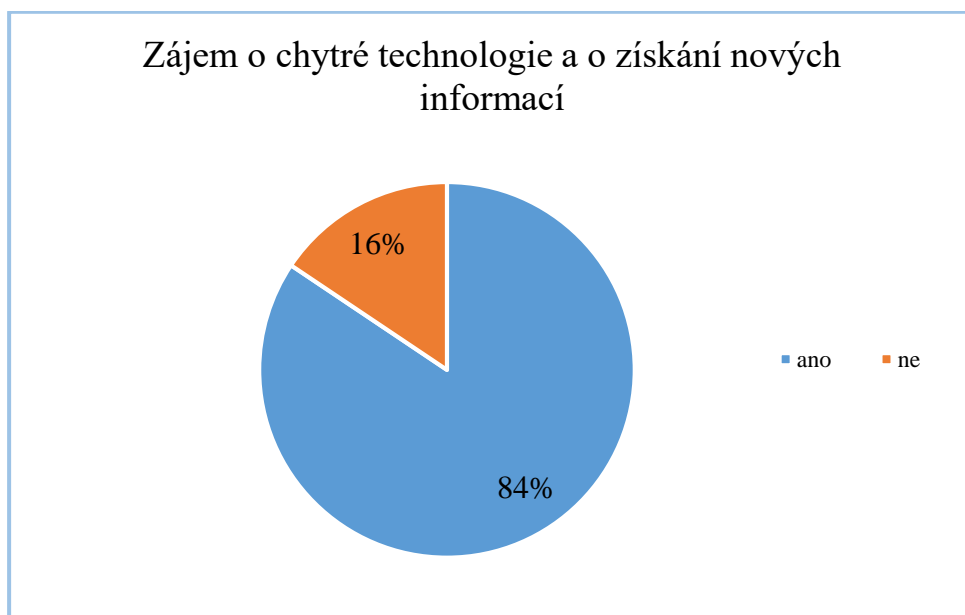

Graf 6 Oborový přehled zavedených inovativních řešení, vlastní zpracování

3. Část dotazníku: Zájem o chytré přístupy a technologie pro zlepšení kvality života místních obyvatel.

Téměř všichni respondenti v rámci šetření uvedli, že se o chytré technologie zajímají a rádi by se o nich dozvěděli více informací. Většina z nich se prozatím nachází ve fázi, kdy získávají informace a hledají inspiraci.

Zajímavým zjištěním je, že dle otázky č. 3 „Zajímají Vás chytré přístupy a technologie z pohledu rozvoje Vašeho území a máte zájem dozvědět se podrobnější informace?“ se více než tři čtvrtiny (84 %) o chytré technologie potenciálně zajímají a rádi by se o nich dozvěděli více informací viz graf 7.

Graf 7 Zájem o chytré technologie a získávání nových informací, vlastní zpracování

Takto vysoký zájem signalizuje MAS Královské stezce pracovat v pozici inovačního brokera v pořádání osvětové činnosti, hledání inspirace a příkladů dobré praxe pro své členy.

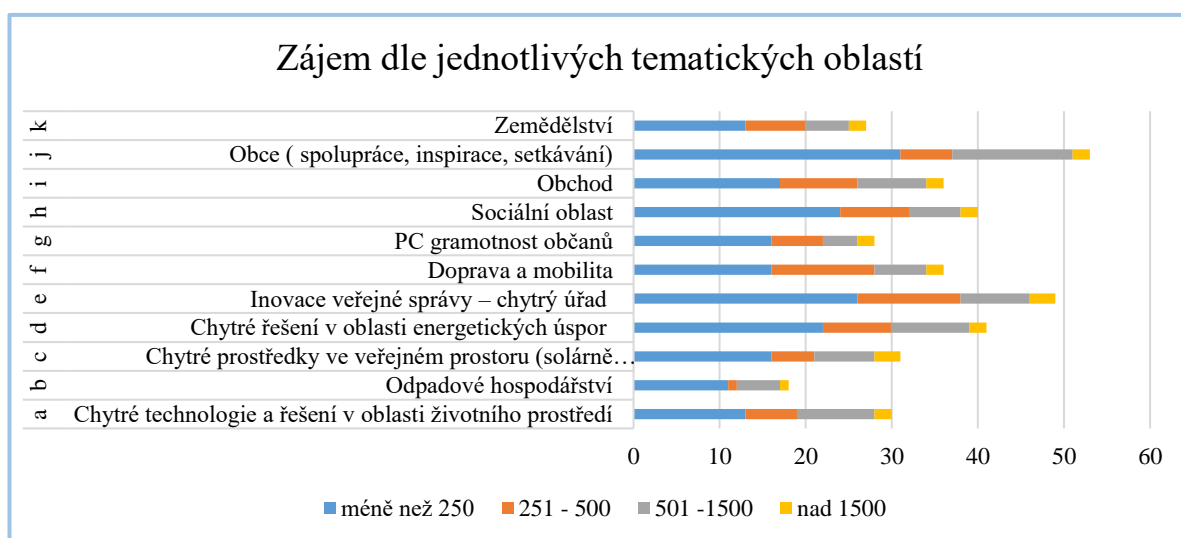
4. Část dotazníku: Definování potřeb členů/partnerů MAS – jaké tematické oblasti v rámci konceptu SMART by je zajímali.

Část dotazníku č. 4 byla tvořena jedenácti oblastmi a) až k) viz obrázek č. 10.

Tematické oblasti v rámci konceptu Smart		celkem	Kategorie obcí (počet obyvatel)			
			méně než 250	251 - 500	501 -1500	nad 1500
a	Chytré technologie a řešení v oblasti životního prostředí	30	13	6	9	2
b	Odpadové hospodářství	18	11	1	5	1
c	Chytré prostředky ve veřejném prostoru (solárně nabíjeny, nabízející bezdrátové připojení k internetu, dobíjení mobilních přístrojů, mohou být opatřeny čidly, popřípadě i kamerovým systémem)	31	16	5	7	3
d	Chytré řešení v oblasti energetických úspor	41	22	8	9	2
e	Inovace veřejné správy – chytrý úřad	49	26	12	8	3
f	Doprava a mobilita	36	16	12	6	2
g	PC gramotnost občanů	28	16	6	4	2
h	Sociální oblast	40	24	8	6	2
i	Obchod	36	17	9	8	2
j	Obce (spolupráce, inspirace, setkávání)	53	31	6	14	2
k	Zemědělství	27	13	7	5	2

Obrázek 10 Členění části 4 do jednotlivých oblastí a) až k), vlastní zpracování

Z odpovědí na otázku č. 4 „Jaké tematické oblasti v rámci konceptu SMART by Vás zajímaly?“ je zřejmé, že největší zájem je o oblast vztahující se k obcím. Respondenti projeví největší zájem o spolupráci malých obcí v rámci regionu (sdílení projektu, dodavatelských služeb), výměnu příkladů dobré praxe s jinými regiony ČR a o vzájemnou inspiraci a setkávání viz graf č. 8.

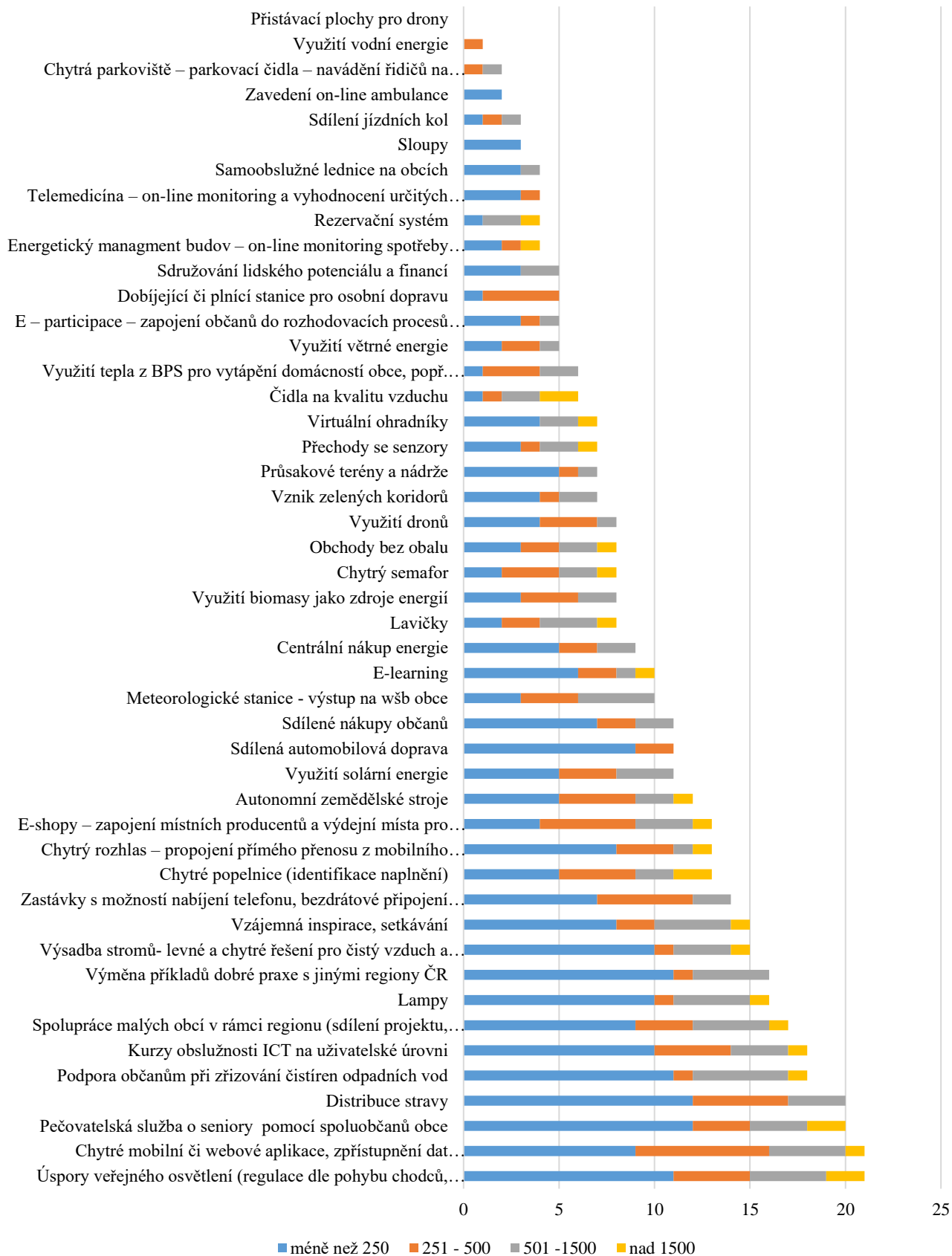
Graf 8 Zájem o jednotlivé oblasti SMART, vlastní zpracování

Jednotlivé oblasti byly dále členěny na konkrétní podoblasti a byl vyhodnocen zájem o jednotlivé podoblasti celkově a dle skupin z hlediska počtu obyvatel viz obrázek č. 11 a graf č. 9

Tematická podoblast	celkem	Počet obyvatel			
		méně než 250	251 - 500	501 - 1500	nad 1500
a Výsadba stromů- levné a chytré řešení pro čistý vzduch a proti přehřívání	15	10	1	3	1
a Meteorologické stanice - výstup na všb obce	10	3	3	4	0
a Vznik zelených koridorů	7	4	1	2	0
a Průsakové terény a nádrže	7	5	1	1	0
a Čidla na kvalitu vzduchu	6	1	1	2	2
b Podpora občanům při zřizování čistíren odpadních vod	18	11	1	5	1
b Chytré popelnice (identifikace naplnění)	13	5	4	2	2
c Lampy	16	10	1	4	1
c Zastávky s možností nabíjení telefonu, bezdrátové připojení k internetu	14	7	5	2	0
c Lavičky	8	2	2	3	1
c Sloupy	3	3	0	0	0
d Úspory veřejného osvětlení	21	11	4	4	2
d Využití solární energie	11	5	3	3	0
d Centrální nákup energie	9	5	2	2	0
d Využití biomasy jako zdroje energií	8	3	3	2	0
d Využití tepla z BPS pro vytápění domácností obce, popř. jiných objektů	6	1	3	2	0
d Využití větrné energie	5	2	2	1	0
d Energetický management budov – on-line monitoring spotřeby a regulace teploty	4	2	1	0	1
d Využití vodní energie	1	0	1	0	0
e Chytré mobilní či webové aplikace, zpřístupnění dat občanům či turistům	21	9	7	4	1
e Chytrý rozhlas – propojení přímého přenosu z mobilního telefonu	13	8	3	1	1
e E – participace – zapojení občanů do rozhodovacích procesů pomocí ICT technologií	5	3	1	1	0
e Rezervační systém	4	1	0	2	1
e Telemedicína – on-line monitoring a vyhodnocení určitých druhů chorob	4	3	1	0	0
e Zavedení on-line ambulance	2	2	0	0	0
f Sdílená automobilová doprava	11	9	2	0	0
f Chytrý semafor	8	2	3	2	1
f Přechody se senzory	7	3	1	2	1
f Dobíjecí či plnicí stanice pro osobní dopravu	5	1	4	0	0
f Sdílení jízdních kol	3	1	1	1	0
f Chytrá parkoviště – parkovací čidla – navádění řidičů na volná parkovací místa	2	0	1	1	0
f Přistávací plochy pro drony	0	0	0	0	0
g Kurzy obslužnosti ICT na uživatelské úrovni	18	10	4	3	1
g E-learning	10	6	2	1	1
h Pečovatelská služba o seniory pomocí spoluobčanů obce	20	12	3	3	2
h Distribuce stravy	20	12	5	3	0
i E-shopy – zapojení místních producentů a výdejní místa pro objednané nákupy	13	4	5	3	1
i Sdílené nákupy občanů	11	7	2	2	0
i Obchody bez obalu	8	3	2	2	1
i Samoobslužné lednice na obcích	4	3	0	1	0
j Spolupráce malých obcí v rámci regionu (sdílení projektu, dodavatelských služeb)	17	9	3	4	1
j Výměna příkladů dobré praxe s jinými regiony ČR	16	11	1	4	0
j Vzájemná inspirace, setkávání	15	8	2	4	1
j Sdružování lidského potenciálu a financí	5	3	0	2	0
k Autonomní zemědělské stroje	12	5	4	2	1
k Využití dronů	8	4	3	1	0
k Virtuální ohradníky	7	4	0	2	1

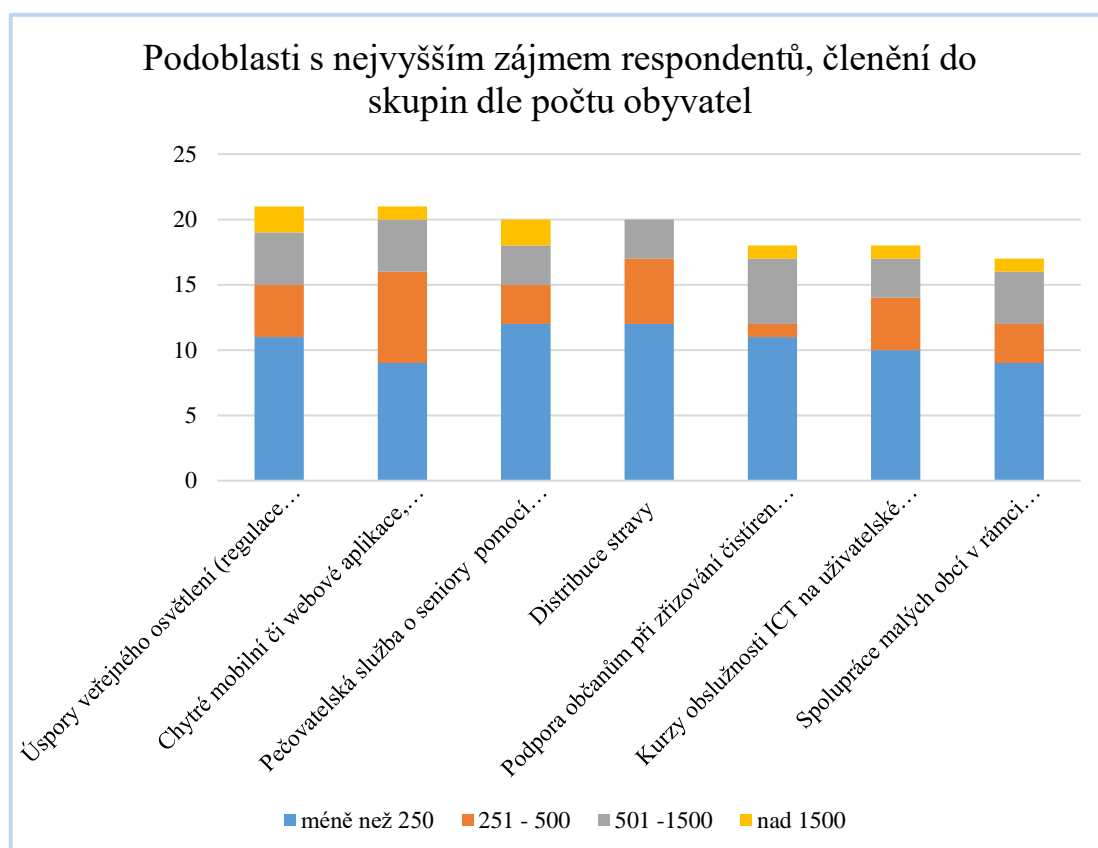
Obrázek 11 Zájem o tematické podoblasti členěny dle skupin z hlediska počtu obyvatel, vlastní zpracování

Výskyty dle četností barevně členěny dle skupin z hlediska počtu obyvatel

Graf 9 Zájem o tematické podoblasti, poměrné členění dle skupin z hlediska počtu obyvatel

Z grafu č. 10 a otázky č. 4 „Jaké tematické podoblasti v rámci konceptu SMART by Vás zajímaly?“ je zřejmé, že největší zájem je o podoblast chytré technologie v oblasti energetických úspor. Konkrétně v úsporách veřejného osvětlení (regulace dle pohybu chodců, energeticky soběstačné lampy). Na stejné úrovni je zájem je o chytré mobilní či webové aplikace, zpřístupnění dat občanům či turistům. Velký zájem je také zaznamenán v sociální oblasti konkrétně v zavedení pečovatelské služby o seniory pomocí spoluobčanů obce a o distribuci stravy. Celkem 18 respondentů ze 32 dále zaujala podpora občanům při zřizování domácích čistíren odpadních vod a kurzy obslužnosti ICT na uživatelské úrovni. Dalším v pořadí byla spolupráce malých obcí v rámci regionu (sdílení projektů nebo dodavatelských služeb).

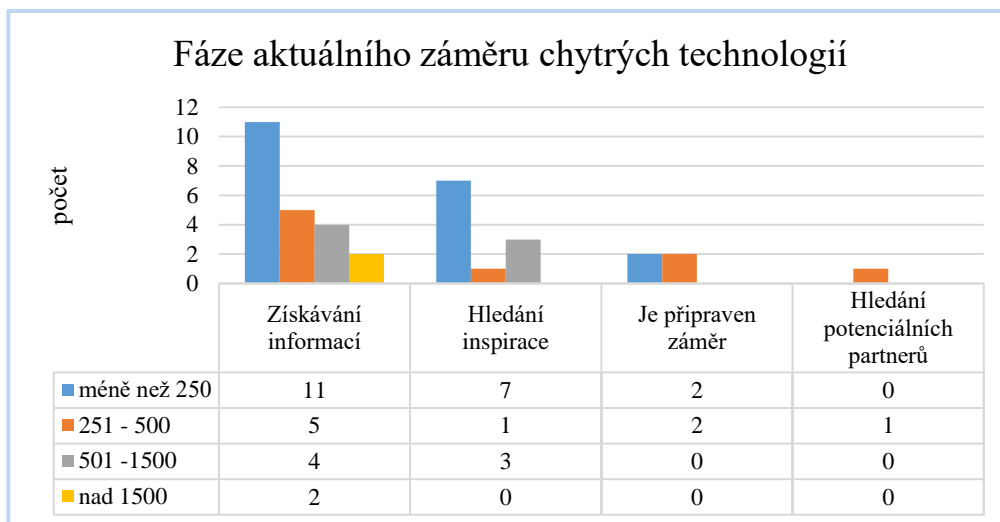

Graf 10 Podoblasti s nejvyšším zájmem, vlastní zpracování

Žádný z dotazovaných neprojevil zájem o přistávací plochy pro drony a malý zájem byl i o využití vodních elektráren a o problematiku zavedení on-line ambulance.

5. Část dotazníku: Aktuální stav realizace záměru chytrých řešení a technologií, momentální fáze realizace

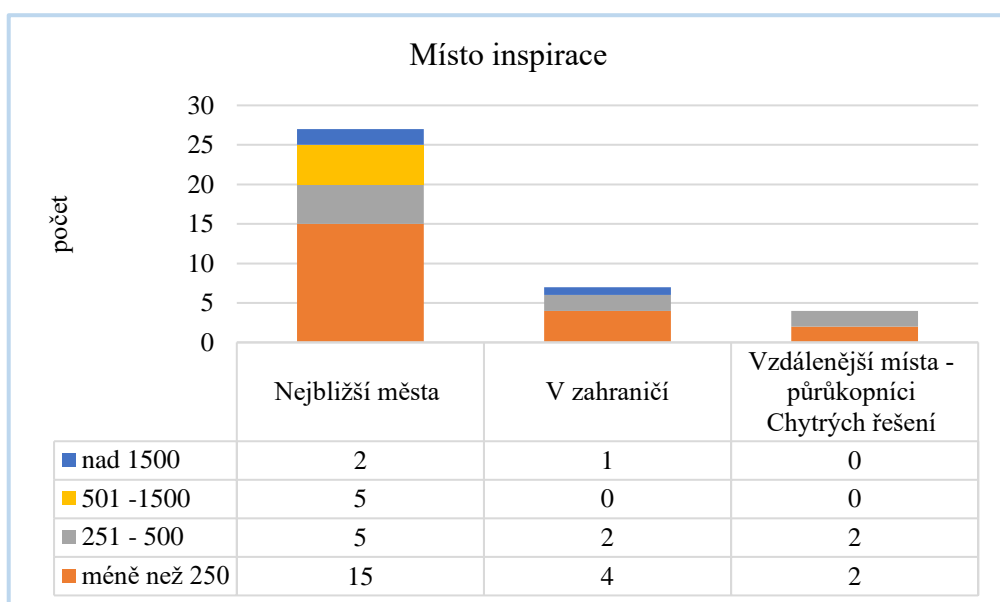
Z odpovědí respondentů, kteří odpověděli kladně na otázku, zda realizují nějaký záměr chytrých řešení či technologií se aktuálně nejvíce zajímá o získávání informací, další hledají inspiraci. Čtyři mají připraven záměr a jeden hledá potenciální partnery viz graf č. 11.

Graf 11 Aktuální fáze realizace záměru Chytrých řešení, vlastní zpracování

6. Část dotazníku: zmapování místa inspirace

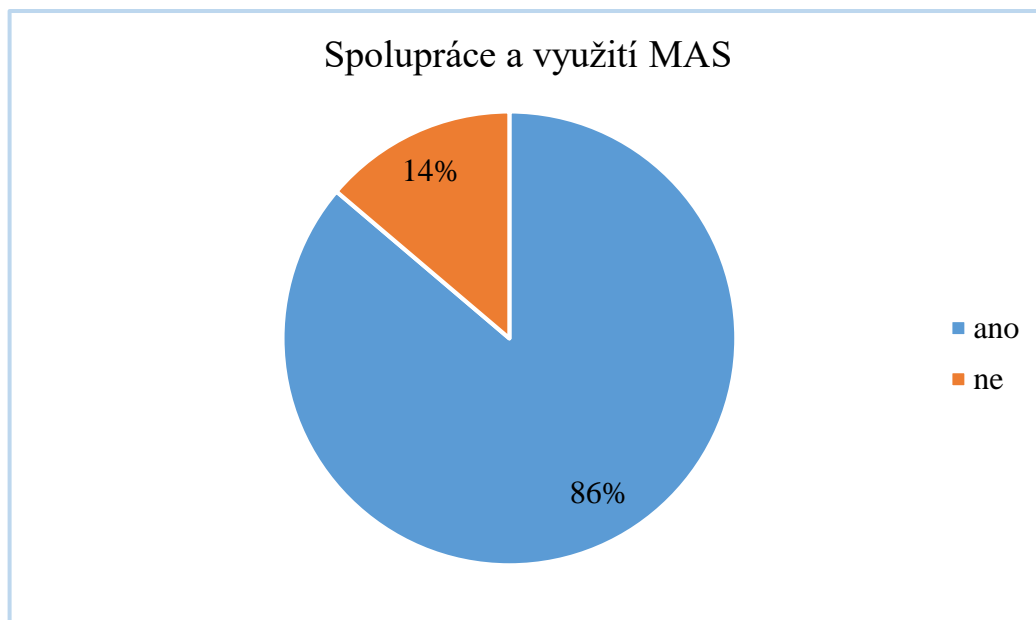
Na otázku „Kde byste byli ochotni se inspirovat chytrými řešeními?“ nejvíce dotázaných odpovědělo, že v nejbližších městech (Havlíčkův Brod, Jihlava, Kutná Hora), sedm v zahraničí a čtyři ve vzdálenějších místech, která jsou považována za průkopníky Chytrých řešení (Písek, Kolín, Praha, Brno) viz graf č. 12.

Graf 12 Místo inspirace, vlastní zpracování

7. Část dotazníku: Průzkum dosavadní spolupráce a využití pomoci MAS

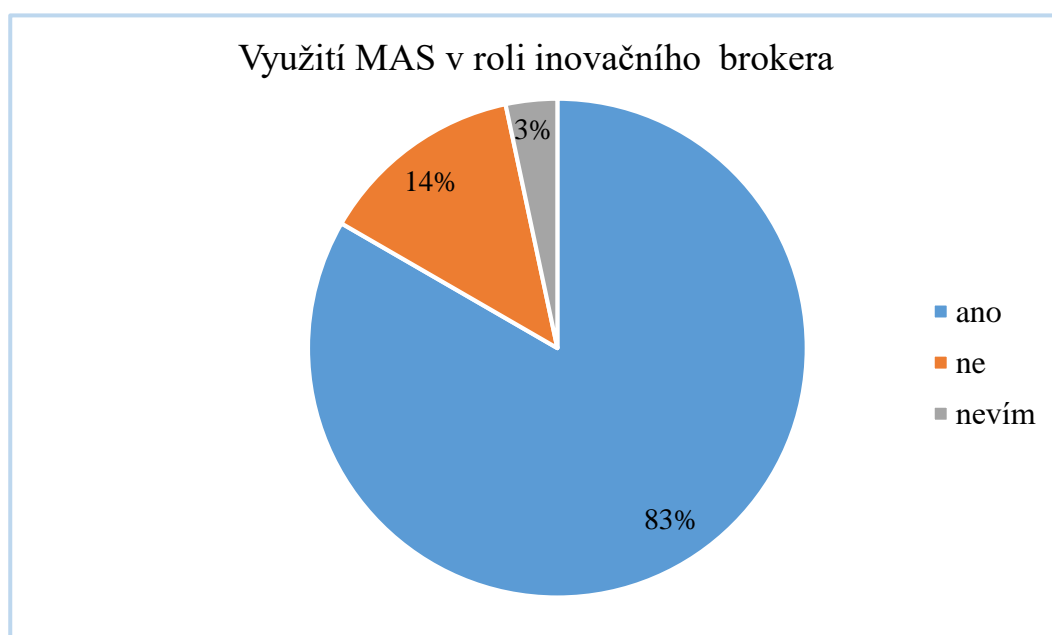
Z šetření je patrné, že většina členů/partnerů MAS (86 %), kteří odeslali vyplněný dotazník považuje, na základě dosavadních zkušeností s MAS za přínosné spolupracovat s MAS v oblasti Chytrý venkov viz graf č. 13.

Graf 13 Zájem o spolupráci a využití MAS, vlastní zpracování

8. Část dotazníku: Využití MAS v roli zprostředkovatele pro čerpání příslušné dotace v budoucnosti

Na poslední dotaz „Využili byste pro čerpání příslušné dotace pomoc MAS v roli zprostředkovatele?“ odpovědělo 83%, že by této pomoci využilo, 14 % o tomto není přesvědčeno a 3 % neví viz graf č. 14.

Graf 14 Využití MAS v roli inovačního brokera, vlastní zpracování

5.6.2 SWOT analýza zaměřená na oblast Chytrý venkov/ Smart Villages

Na základě materiálů MAS a výsledků dotazníkového šetření byly stanoveny silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení činností MAS v oblasti Chytrý venkov.

Silné stránky

- sounáležitost obyvatel s místem
- dostatečně velké území pro koordinaci aktivit
- MAS jako dobrá značka
- znalosti členů MAS místní problematiky
- zvyšující se profesionalita MAS
- schopnost navázat kontakty v zahraničí
- síťování aktérů, vytváření provázané struktury, která umožňuje rozšiřování spolupráce
- dobrá soudružnost obyvatel
- zajímavé aktivity, chytré metody
- aplikace standardů kvality
- již navázaná kvalitní spolupráce s Krajem Vysočina, školami, dobrovolníky
- vzdělávání a supervize

Slabé stránky

- málo rozvinutá oblast Chytrý venkov/ Smart Villages v regionu
- nejisté financování
- dostupnost některých obcí, některých sítí
- nedostatečné informování veřejnosti a odborníků
- nárůst byrokratizace v administraci projektů
- složitost a nejednotnost při předkládání projektů
- nedostatek finančních prostředků na rozvoj, vzdělávání a motivaci pracovníků a jejich ohodnocení
- neochota některých členů/partnerů MAS spolupracovat
- obce nepřihlížejí ke strategiím MAS
- obce nevyužívají výhody členství v MAS
- obce berou strukturu MAS formálně

Příležitosti

- podpora projektu „Chytrý venkov“
- schopnost MAS získat prostředky pro rozvoj obcí a podporu ostatních členů/partnerů MAS
- dosavadní dobré zkušenosti členů se spoluprací s MAS
- existence podpůrných organizací (NS MAS, Sdružení místních samospráv atd.)
- MAS jako inovační brooker
- využití příkladů dobré praxe
- vznik nových a rozvoj existujících chytrých řešení
- rozšiřování činností v oblasti chytrý venkov
- růst počtu lidí toužících po seberealizaci za hranicí materiálního zajištění (důsledkem rozvoj podnikavosti a společenského přínosu realizovaných aktivit), inovativní způsoby řešení v řadě oblastí
- obce se mohou díky novým technologickým možnostem stát z prostých spotřebitelů energie také výrobci a místní poskytovatelé využívající lokálně dostupné zdroje energie
- využití technologií v telemedicině a IT technologií k monitoringu, podpoře cílové osoby a managementu zapojení pečujících osob blízkých a profesionálů ze zdravotních a sociálních služeb

Hrozby

- nezájem členů MAS o návrhy a doporučení
- stát nebude podporovat projekt Smart village
- ekonomický tlak státu na malé obce
- nedostatek prostředků
- odchod mladých a aktivních obyvatel do větších měst
- strukturální změny – utlumení textilního průmyslu, zemědělství a sklářství
- složitost administrativního zpracování dotačních programů
- financování, závislost na dotacích
- nekoncepční legislativní změny
- nedostatek kvalitních uchazečů o práci na trhu práce
- vysoký počet malých obcí, jejichž představitelé nedocení význam ICT infrastruktury
- nedostatečná digitální gramotnost
- složitější dostupnost služeb v malých obcích

6 Diskuze

6.1 MAS

Místní akční skupiny již několik let úspěšně realizují rozvojové projekty a jsou velmi aktivní při získávání finančních prostředků určených na rozvoj venkova jak z národních, tak i z evropských fondů. Přesto stojí problematika MAS a jejich působení v oblasti rozvoje venkova ČR dosud spíše na okraji zájmu. Postavení MAS a jejich aktivity v jednotlivých krajích jsou dány zejména publicitou mezi podnikateli, neziskovými organizacemi a zejména pak samotnými občany. Mezi jednotlivými MAS lze shledat výrazné rozdíly v aktivitě, překonávání překážek a v plnění svých cílů (Svobodová 2010). Hodnocenou MAS lze považovat v tomto směru za velmi aktivní, protože v průběhu hodnoceného období bylo celkem v rámci Strategického plánu LEADER realizováno 11 fichí a 8 výzev uvedených v bodě 5.3.1 této diplomové práce, čímž bylo rozděleno cca 28 mil Kč. Od založení došlo k významnému rozšíření území díky většímu zájmu ostatních obcí k přistoupení k MAS. MAS má vybudován odpovídající systém pro přerozdělení prostředků pro vyhlášené programy, zaměstnává erudovaný personál a významně se podílí na životě regionu. Identifikuje problémy a možnosti území, ve kterém působí a na základě jejich vyhodnocení stanovuje strategii rozvoje tohoto území. Pravidelně informuje o své činnosti, získává a přenáší zkušenosti s prací ve venkovském prostoru, a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni (Valová 2018).

Pělucha et al. (2006) uvádí, že metoda LEADER je rozvíjena prostřednictvím místních akčních skupin zakládaných v České republice od roku 2003, které pracují na základě svých rozvojových strategií. MAS Královská stezka má zpracovanou svoji strategii a věnuje se okruhům uvedeným v bodu 5.3 a 5.4 této diplomové práce. Novým trendem ve zlepšení metody LEADER, kterým se nyní začíná MAS Královská stezka zabývat, je koncept Chytrý venkov. Z tohoto důvodu byla, po konzultaci se zástupci MAS, zvolena k předmětu zájmu zvláště tato problematika. S přípravou činností rozvoje v oblasti Chytrý venkov bylo započato již v roce 2019. V současné době probíhá informování členů MAS a širší analýza možností a potřeb regionu, k čemuž přispěje i sestavený dotazník k oslovení respondentů z oblasti členů/partnerů MAS. Výsledky budou sloužit k další práci MAS v pozici inovačního brokera a vypsání nových výzev.

Mezi hlavní spolupracovníky MAS patří zejména obce, popř. svazky obcí, důležitou roli hraje i spolupráce s ostatními MAS, zejména v předávání zkušeností a informací. Do činnosti MAS jsou hojně zapojováni podnikatelé včetně zemědělských subjektů, kteří hrají ve venkovském prostoru velmi důležitou roli, a to jak v produkci potravin, tak v nabídce pracovních příležitostí i údržbě krajiny. Negativní však je skutečnost, že řada podnikatelů o existenci MAS ve svém regionu neví nebo nemá zájem o zapojení do činností MAS i přes dobrou informovanost ze strany managementu MAS. Avšak i činnost dalších subjektů zapojených do aktivit MAS je velmi přínosná mezi tyto subjekty lze jistě započítat především nestátní neziskové organizace, které jsou významnými aktéry rozvoje venkova. Nejčastěji jednotlivé subjekty a zástupci MAS spolupracují na přípravě společných projektů a při předávání zkušeností a informací. Neméně důležitá je i spolupráce při organizaci propagačních akcí a seminářů nebo při spolufinancování projektů (Svobodová 2010). Dobrým příkladem

spolupráce je Projekt Cesta poznání. Jedná se o projekt tří místních akčních skupin usilujících o rozvoj venkova v Kraji Vysočina. Mezi tyto místní akční skupiny patří Královská stezka o.p.s., Podhůří Železných hor o.p.s. a Společnost pro rozvoj Humpolecka o. s. Předmětem projektu bylo vytvoření nejdelší naučné stezky v EU o délce cca 130 km, která propojuje území tří MAS a vede z Chotěboře do Humpolce. Součástí naučné stezky jsou naučné tabule, směrové tabule a odpočívadla. V rámci projektu dále vznikly mapové podklady, podklady GPS pro průchod a průjezd naučné stezky na kole, www stránky, multimediální prezentace, propagační materiály a exkurze na zrealizovanou naučnou stezku. Projekt byl podpořen z Programu rozvoje venkova v prioritní ose IV. Leader, opatření IV.2.1. Realizace projektů spolupráce (Stezka poznání 2012).

Pelcl et al. (2008) uvádějí, že MAS je základním nástrojem metody LEADER. MAS sdružují zástupce samospráv a dalších veřejných institucí, podnikatele a nestátní neziskové organizace. Není však ojedinělým, a přitom velmi pozitivním jevem, že členy MAS jsou také aktivní občané. Toto mezisektorová a mezioborová partnerství mohou mít velký potenciál úspěšně se podílet na strategickém plánování rozvoje venkova při zachování respektu k rozmanitostem jednotlivých regionů. Společně formulují svoje strategie rozvoje a ty se pak pomocí podpory místních projektů a realizací vlastních aktivit snaží naplňovat. Mají-li k dispozici finanční prostředky na realizaci svých strategií a dokáží-li je hospodárně využívat, mohou významně ovlivnit rozvoj regionu. MAS se tak stávají důležitými aktéry na poli rozvoje venkovského prostoru. Postupně také plní funkce, které nejsou přímo spojeny s pouhou distribucí dotačních prostředků subjektům, jež působí na územích, kde místní akční skupiny operují. MAS se stávají aktivní součástí společenského a kulturního prostředí regionu. Metoda LEADER je vnímána jako podstatný nástroj, pomocí kterého mohou venkovské oblasti dosáhnout konkurenceschopnosti, soudružnosti a přiblížit se k trvale udržitelnému životu.

Dle Charouzka (2019) je pro efektivnější fungování MAS v současnosti hlavně nezbytné zjednodušení administrace a snížení nároků na dokládání ze strany řídicích orgánů. Částečným řešením by bylo jednotné vykazování v rámci všech operačních programů, tedy jejich sjednocení a jednotné elektronické prostředí. Dále by bylo vhodné zvážit zjednodušení metodik a jejich konzistenci v čase, tedy nedělat změny každý půlrok. Jako nezbytné vidí zástupci MAS zjednodušené vykazování výdajů, či koordinaci pravidel projektů spolupráce s okolními zeměmi. Je nezbytné považovat všechny aktéry zapojené do rozdělování dotačních prostředků za sobě rovné a hledat společnou cestu k realizaci strategie a projektů.

6.1.1 MAS v Kraji Vysočina

K činnosti MAS patří zejména vyhledávání dotačních titulů ve prospěch svých členů, kontrola, popř. zpracování a pomoc při zpracování projektů. MAS školí své členy, vybírá projekty dle jednoznačných hodnotících kritérií a postupů výběrové komise, ověřuje přijatelnosti žadatele, jeho projektu, finanční zdraví apod., kontroluje průběh realizace projektu, schvaluje projekty na úrovni veřejného projednání a předkládá k rozhodnutí výběrové komisi (Winter 2009).

Kraj Vysočina, ve kterém MAS Královská stezka o.p.s. působí, je venkovský region. Je celý pokrytý územím místních akčních skupin. Výjimku tvoří pouze dvě největší města, Jihlava a Třebíč, která mají více než 25 tisíc obyvatel. V kraji působí celkem 16 místních

akčních skupin, které spadají pod Národní síť místních akčních skupin a všechny aktivně rozvíjejí své území. Kromě realizace strategií prostřednictvím projektů žadatelů jsou MAS aktivní i v rámci vlastních projektů. Realizují například obnovy přírodních památek, pomáhají lesníkům s administrací žádostí o dotace v boji s kůrovcem, pořádají soutěž o nejhezčí vánoční stromeček, výtvarné i sportovní soutěže, dále jsou aktivní ve strategickém plánování v oblasti vzdělávání, sociálních služeb a cestovního ruchu. Na území Vysočiny jsou pořádány různé festivaly, trhy a cyklovýlety. Kromě evropských dotací využívají MAS národní a krajské zdroje, ale tyto finance jsou spíše minoritní. Dalšími zdroji jsou zdroje z další vlastní činnosti a z příspěvků od svých členů. V kraji je zrealizováno mnoho zajímavých projektů. V současné době patří mezi nejzajímavější projekty z oblasti sociálního podnikání. Příkladem může být umělecká kavárna Cafe-art Oko v Havlíčkově Brodě nebo Kráček s dobrotami v obci Maleč, který zároveň slouží jako kavárna a místo komunitního setkávání. Intenzivně spolupracují s Krajským úřadem Kraje Vysočina na mnoha platformách, stěžejní jsou však regionální stálá konference, pracovní skupiny a expertní skupiny se zaměřením na regionální rozvoj, rozvoj venkova, cestovní ruch a **aktuálně na chytrá řešení**. Pozitivně se rozvíjí i spolupráce s podnikateli. Podařilo se navázat kontakty s hospodářskou komorou. Ke spolupráci velmi přispívají výzvy v Programu rozvoje venkova pro nezemědělské podnikatele. Potřebu spolupráce s podnikateli a jejich zapojování do plánování si zástupci MAS i obcí stále více uvědomují. Obce jsou zastoupeny v orgánech MAS, podílejí se na směřování rozvojových strategií MAS, hrají důležitou roli ve výběru projektů a podílejí se tak na rozhodování o přidělování dotací žadatelům v regionu. Ve většině MAS obce přispívají na činnost a animaci MAS formou příspěvku na obyvatele. Od začátku působení MAS v kraji působily obce jako jedny z hlavních hybných sil v činnosti jednotlivých místních akčních skupin při nastavování rozvoje venkova. MAS nezapomínají na obce ve svých strategiích a podpoře (Charouzek 2019).

6.1.2 Ekonomická podpora MAS

Prostor pro podílení se na rozvoji venkova je dán ekonomickými funkcemi venkovských oblastí, které se v posledních letech výrazně změnily. Došlo zde k výraznému poklesu zaměstnanosti v primárním sektoru a omezení rozhodujícího postavení tradičních zemědělských podniků. Nově se však objevují nové aktivity v oblasti průmyslu a služeb. Tyto změny v ekonomických funkcích venkova vedly k přehodnocení filozofie rozvoje venkova ve prospěch přístupů, v rámci, kterých jsou místní obyvatelé klíčovými aktéry v procesu rozvoje venkova (Lowe et al. 1998).

Venkovské oblasti EU se mohou stát ještě atraktivnějšími, pokud bude tvůrci politik a podmínek v rámci EU umožněno místním aktérům rozvinout svůj potenciál. Evropská komise napomáhá prostřednictvím svých aktivit, seminářů a námětů k nasměrování obcí a MAS. Jedním z příkladů je dokument „Akce pro chytrý venkov“, jehož cílem je lepší život ve venkovských oblastech (Hogan et al. 2018).

V oblasti rozvoje venkova, v období 2014 - 2020, se očekává, že SZP bude podporovat vysokorychlostní technologie, zlepšení internetových služeb a infrastruktury 18 milionům venkovských občanů - což odpovídá 6,4 % venkovského obyvatelstva EU (European Commission 2020).

Obce vždy působily jako jedny z hlavních hybných sil v činnosti jednotlivých místních akčních skupin při nastavování rozvoje venkova. MAS nezapomínají na obce ve svých strategiích a podpoře. Pro MAS je však čím dál složitější zacílení výzev na malé obce, například v Kraji Vysočina, kde MAS Královská stezka o.p.s. působí, nyní nastává obava z toho, že podpora v následujícím programovacím období bude stále méně dostupná především pro malé obce, neboť Kraj Vysočina se v rámci NUTS II Jihovýchod díky Brnu a okolí dostal do přechodových regionů, což znamená významné snížení míry dotace a vyšší spolufinancování ze strany obce. V budoucnu je nezbytné investice směřovat do oblasti sociálních služeb, a to jak na zlepšení péče, tak i infrastruktury. Také je nutné podpořit vzdělávání, sport, kulturní a společenské aktivity. Vzniká zde nutnost reagovat rovněž na pokročilou dobu a zavádět tzv. **chytrá řešení** v oblasti dopravy, medicíny, bydlení, životního prostředí atd. i do venkovských oblastí. To by mělo vést k udržení lidí na venkově. Kraj Vysočina má co nabídnout také turistům. V tomto směru ale chybí investice do infrastruktury, zvyšování kvality ubytovacích a stravovacích zařízení a také do propagace regionu, do tvorby regionálních destinačních oblastí (Charouzek 2019).

6.2 Inteligentní vesnice – nový trend ve zlepšení metody LEADER

V současné době se v Evropské unii stále více klade důraz na navrhování inovačních strategií rozvoje venkova. Značný důraz je kladen na integraci, účast a posílení postavení. Integrace předpokládá potřebu meziodvětvové harmonizace rozvojových cílů a větší koordinaci mezi agenturami zapojenými do procesu rozvoje. Účast vyžaduje konzultace s těmi, které jsou nejvíce zasaženy, zejména obyvatele venkova, a proto zvyšuje míru zapojení místních obyvatel do procesu rozvoje. Posílení naznačuje, že místní obyvatelé mají větší míru vlivu, a tedy určitý posun v rovnováze moci mezi „centrem“ a „periferií“ a mezi „profesionály“ a „amatéry“. V praxi to vyústilo v množství iniciativ, které se ve větší či menší míře hlásí k myšlence lokálně sladěného přístupu „zdola nahoru“ k rozvoji venkova, který zdůrazňuje význam zapojení místních komunit. Tento přístup je považován za vhodnější mechanismus než tradiční strategie „shora dolů“ (Storey 1999). Novým trendem ve zlepšení metody LEADER, kterým se nyní začíná MAS Královská stezka zabývat, je koncept Chytrý venkov. Z tohoto důvodu byla, po konzultaci se zástupci MAS, zvolena k předmětu zájmu zvláště tato problematika. S přípravou činností rozvoje v oblasti Chytrý venkov bylo započato již v roce 2019. V současné době probíhá informování členů MAS a širší analýza možností a potřeb regionu, k čemuž přispěje i sestavený dotazník k oslovení respondentů z oblasti členů/ partnerů MAS. Výsledky z dotazníkového šetření a SWOT analýza poslouží k další práci MAS v pozici inovačního brokera a vypsání nových výzev.

6.2.1 Příklady dobré praxe v oblasti Chytrý venkov v Evropě

Inteligentní vesnice je nový koncept v oblasti politik EU, přesto se stal důležitým konceptem mezi tvůrci politik i dalšími zúčastněnými stranami. Je nezbytné získat příspěvky od zúčastněných stran a akademických pracovníků, kteří jsou zapojeni do příslušných projektů nebo programů (Ecorys 2019). Ve skutečnosti se strategie inteligentních vesnic mohou a budou velmi lišit. Neexistuje jediný model ani řešení „jedna známka pro všechny“. Jedním z nejdůležitějších důvodů těchto rozdílů je výchozí, konkrétní situace. Některé komunity v rámci EU jsou nevyhnutelně pokročilejší než ostatní a je důležité zajistit přizpůsobení místní realitě a potřebám. Na komunitní strategii by se mělo nahlížet spíše jako na proces než konečný stav. Každá vesnice nebo venkovská komunita může být inteligentní vesnicí, ale jak toho bude dosaženo, bude záležet na místních podmínkách, včetně všech aktuálních faktorů, jako jsou úroveň místní znalosti, lidský kapitál, místní aktéři, síla sociálních vazeb, která drží komunitu pohromadě a příznivý postoj místních institucí. Digitální technologie mohou být důležitou součástí budování této kapacity, ale neměly by zůstat aktivačními nástroji, a pokud je to možné, je vhodné je používat ke konkrétním výzvám, které se řeší místní komunitou. Toto je důležité rozlišení mezi inteligentními vesnicemi a inteligentními městy (ENRD TG on Smart Villages 2019 a).

Na Evropské úrovni je v koncepci „chytrého“ venkova nejdále Finsko, kde, již mají schválenou koncepci digitalizace venkovských oblastí. V roce 2017 zahájili tříletou soutěž pro obce v rámci „chytrého“ venkova. Byl zaznamenán nadprůměrný zájem ze strany obcí, když se do soutěže přihlásilo 30 obcí. Je obtížné všeobecně stanovit, co je pro obec „smart“. Něco, co je pro obec v jedné zemi „chytré“ řešení, je pro obec v jiné zemi běžná záležitost. Například v České republice je běžnou záležitostí spolupráce obce se zemědělci při řešení odklizení sněhu v zimních měsících, ve Španělsku je toto považováno za „smart“ řešení. Digitální systém je využitelný nejenom pro obec a domácnost ale i pro zemědělskou výrobu, například v Německu, v rámci „živých laboratoří“ zapojili od začátku obyvatele z místní komunity a hledali nejvhodnější řešení pro daný region (dobrý příklad - spolupráce v rámci místní tržnice). V Anglii je možné se inspirovat příkladem dobré praxe, kde po ukončení činnosti největších zaměstnavatelů se místní obyvatele zmobilizovali a vytvořili sociální podniky, které udržují život ve vesnici na přijatelné úrovni. Jako příklad energeticky soběstačné vesnice lze uvést obec z Dolního Saska (projekt podpořen z různých dotačních zdrojů). V České republice je ve Středočeském kraji známa obec Kněžice jako inspirativní příklad obce, která získává energii z místních dostupných zdrojů (Bačkovská 2019).

Významnými hybateli na lokální úrovni jsou MAS. V Kraji Vysočina Krajská síť MAS v listopadu 2019 uspořádala první z osmi seminářů pro zástupce obcí a MAS na téma Smart Venkov. Seminář se stal prvním z řady aktivit Krajské sítě MAS Vysočina, které by měly téma Smart (Chytrého) venkova zprostředkovat zástupcům obcí z Vysočiny. MAS v tomto směru zastávají pozici tzv. inovačního brokera. Jejichž role má být především ve formě osvěty k danému tématu. Kraj Vysočina s krajskou organizací MAS již uzavřel smlouvu o spolupráci, ve které se obě strany zavázaly, že budou spolupracovat na osvětových akcích či obdobných aktivitách k danému tématu, které se stává aktuální i v Kraji Vysočina a postupně se dostává ze stránek odborných časopisů do rozvojových aktivit i na menších obcích. Z venkova za posledních 15 let odešlo do měst již téměř 30 % populace. Pokud si obce v budoucnu budou

chtít své obyvatele udržet, musí na to jít „chytře“. Na využití chytrých technologií v praxi se již také zaměřují některá vzdělávací zařízení, například absolventi SPŠ z Pražského Smíchova, kde je již v současné době kladen ve výuce důraz na využití chytrých technologií v praxi. Studenti sami, v úzké spolupráci s firmami, vyvíjí nová zařízení a technologie, které jsou určené především pro chytrá řešení v obcích. Aby si nově vyvinutá zařízení mohli vyzkoušet, sami si postavili laboratoř v podobě tzv. chytrého domu a pro obce samotné připravují návodné ukázky chytrých řešení (Our Media 2020).

6.2.2 Vliv konceptu Chytrý venkov na malé obce

V následujících letech bude zajímavé sledovat, jak se budou malé obce vyvíjet. Jednou z věcí, které mohou do majetku malých obcí, i do jejich celkového postavení v rámci České republiky zasáhnout, je téma „Smart villages“, neboli chytrý venkov. V souvislosti s oblastí chytrého venkova se hovoří například o zavádění bezpilotních autobusů mezi obcemi, či zavedení vysokorychlostního internetu i do malých obcí, díky němuž by pak například obyvatelé obcí měli možnost lékařského vyšetření přes Skype. Téma „Smart villages“ je v posledních třech letech výrazně akcentováno na úrovni Evropské komise a v některých státech již v tomto směru probíhají různé pilotní projekty (Sršeň 2019).

V rámci EU je již realizován projekt Přípravná akce pro inteligentní venkovské oblasti, který je financován z prostředků EU a je zaměřen na zavádění chytrých řešení na venkově. V současné době probíhá výzva pro obce, které mají zájem aktivně se podílet na realizaci projektu. V rámci projektu je snahou podpořit a inspirovat samosprávy napříč Evropou, aby rozvíjely a uskutečňovaly koncept Chytrého venkova (Smart Village) i ve svých obcích. Do projektu bude zapojeno 17 obcí z celé Evropy. Pět je již zapojeno (finská Raudanmaa, irský Dingle, český Mukařov, francouzská Mouans-Sartoux a řecká Kythera), ale 12 obcí se stále hledá. Zde je šance pro obce v rámci působnosti MAS se k této akci přidat (European Commission DG AGRI 2020).

Konečná kombinace politik pro podporu Chytré vesnice v jakémkoliv regionu bude záviset na specifických potřebách a příležitostech, jímž čelí jeho venkovské oblasti. Toto může být identifikováno například SWOT analýzami nebo místním šetřením potřeb a stanovením priorit daného regionu (ENRD TG on Smart Villages a 2019 a).

Místní akční skupiny mají vystupovat v roli inovačních brokerů. Tímto úkolem se nyní začíná zabývat i MAS Královská stezka. Přínosem diplomové práce je vyhodnocení potřeb a příležitostí daného území formou dotazníkového šetření a vytvoření swot analýzy v oblasti Chytrý venkov v rámci působnosti MAS.

6.2.3 Stanovisko k výzkumným hypotézám

- MAS svou činností v hodnoceném období výrazně přispěla k rozvoji regionu a je v širokém povědomí místních obyvatel
 - Hypotéza byla potvrzena.
- Novým trendem v rozvoji regionu bude „Chytrý venkov“
 - Hypotéza byla potvrzena.

Diplomová práce se vyjadřuje k oběma výzkumným hypotézám. Ani jednu z hypotéz nelze vyvrátit, obě byly potvrzeny. Z výsledků uvedených v 5. kapitole je tato skutečnost patrna a byla předmětem shora uvedené diskuse.

MAS Královská stezka čím dál více aktivně přispívá k rozvoji regionu v různých oblastech. Dle výsledků šetření je MAS v širokém povědomí místních obyvatel, kteří mají velký zájem o vzájemnou spolupráci a na základě dosavadních zkušeností považují za přínosné využít pomoc MAS pro čerpání příslušné dotace nově i v oblasti Chytrý venkov. Tímto novým trendem se zabývá od roku 2019. Nejvíce přispívá šířením získaných informací a poznatků mezi své členy a předkládáním příkladů dobré praxe.

7 Závěr

Diplomová práce je zaměřena na shrnutí dostupných poznatků souvisejících s problematikou vývoje Místní akční skupiny Královská stezka o.p.s. v průběhu období dvou programovacích období od jejího založení do roku 2019. Na základě konzultací se zástupci MAS byla zaměřena na oblast Chytrý venkov/ Smart Villages. Konkrétním přínosem je analýza činnosti v této oblasti, vyhotovení a vyhodnocení dotazníku, jakožto výzkumného prostředku a podkladu k oslovení členů/partnerů MAS v rámci její působnosti.

Cílem práce bylo posouzení činnosti MAS Královská stezka o.p.s. v kontextu aktuálního vývoje, podmínek a Programu rozvoje venkova. Byl zpracován komplexní přehled o činnosti MAS a o jednotlivých fíchích a výzvěch v rámci PRV a dalších operačních programech v rámci CLLD. MAS má vybudován odpovídající systém pro přerozdělení prostředků pro vyhlašované programy. Mimo výzev realizuje i vlastní projekty. Zaměstnává erudovaný personál a významně se podílí na společenském životě regionu. Identifikuje problémy a možnosti území, ve kterém působí a na základě jejich vyhodnocení stanovuje strategii rozvoje tohoto území. Pravidelně informuje o své činnosti a o dění na území, ve kterém působí, získává a přenáší zkušenosti s prací ve venkovském prostoru, a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni.

Bylo zjištěno, že na oblast Chytrý venkov/ Smart Villages se MAS se zaměřuje od roku 2019 tím, že šíří získané informace a poznatky mezi své členy a předkládá příklady dobré praxe. Dle výsledků šetření je MAS v širokém povědomí místních obyvatel, kteří mají na základě dosavadních zkušeností velký zájem o vzájemnou spolupráci a považují za přínosné využít pomoc MAS pro čerpání příslušné dotace i v oblasti Chytrý venkov. Zajímavým zjištěním z dotazníkového šetření je, že se více než tři čtvrtiny členů MAS o chytré technologie z pohledu rozvoje území již nyní potenciálně zajímá a rádi by se o nich dozvěděli více informací, někteří mají již připraven záměr a část hledá partnery. Takto vysoký zájem signalizuje MAS Královské stezce pracovat v pozici inovačního brokera ve smyslu pořádání osvětové činnosti, hledání inspirace a příkladů dobré praxe pro své členy nejen v nejbližších regionech v rámci ČR, ale i v zahraničí. Součástí práce je i vypracovaná SWOT analýza zaměřená na oblast Chytrý venkov. Obsahuje zejména příležitosti, které jsou velmi důležité pro nasměrování další činnosti MAS v novém konceptu Chytrý venkov v následujícím programovacím období.

8 Literatura

- Bačkovská J. 2019. Zázpis z jednání Tematické pracovní skupiny „Chytrý venkov“. Ministerstvo zemědělství České republiky. Available at http://eagri.cz/public/web/file/626297/zapis_8._4._2019_final.pdf (accessed August 13, 2019).
- Binek J, Chmelař R, Šilhan Z, Synková K, Šerý O, Galvasová I, Bárta D. 2015. Integrované nástroje rozvoje území: vývoj, současnost, nové impulzy. GaREP, spol. s r.o., Brno.
- Bogovic F, Tibor S. 2018. Smart villages: Bled Declaration for a Smarter Future of the Rural Areas in EU. Bled. Available at https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/new-declaration-smarter-rural-areas_en.
- Čepelka O, Eliášová K, Chmela T, Ježek J, Slováková H, Šaradín P, Šulák T, Večerka R, Vrabková I. 2015. Veřejná správa a místní akční skupiny: studie k rozvoji venkova. Sdružení místních samospráv ČR, Zlín.
- Dax T, Oedl-Wieser T. 2016. Rural innovation activities as a means for changing development perspectives – An assessment of more than two decades of promoting LEADER initiatives across the European Union. *Studies in Agricultural Economics* **118**:30-37.
- EAFRD. 2018. EAFRD Projects Brochure: Digital and Social Innovation in Rural Services. Available at https://enrd.ec.europa.eu/publications/eafrd-projects-brochure-digital-and-social-innovation-rural-services_en (accessed August 15, 2019).
- Ecorys. 2019. Briefing note: The Pilot Project on Smart Eco-Social Villages. Brussel. Available at <https://digitevent-images.s3.amazonaws.com/5c0e6198801d2065233ff996-registrationfiletexteditor-1551115459927-smart-villages-briefing-note.pdf> (accessed March 09, 2020).
- ENRD. 2017. Leader-clld-implementing-lags-strategies. Available at https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/leader-clld-implementing-lags-strategies_en.pdf (accessed May 10, 2020).
- ENRD. 2018. Connecting Rural Europe: LEADER / CLLD. Available at https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en (accessed March 18, 2020).
- ENRD. 2018a. EU Rural Review: Smart Villages: Revitalising Rural Services. European Commission.
- ENRD. 2020. Policy Framework: Policy Framework The European Network for Rural Development (ENRD). Connecting Rural Europe. Available at https://enrd.ec.europa.eu/policy-in-action/policy-framework_ (accessed February 28, 2020).
- ENRD Smart Villages Thematic Group. 2018. From ideas to implementation:1-19. Available at https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg_smart-villages_scoping-paper_draft.pdf (accessed August 14, 2019).

- ENRD TG on Smart Villages. 2018. Smart Villages - how to ensure that digital strategies benefit rural communities:1-7. Available at https://enrd.ec.europa.eu/publications/smart-villages-how-ensure-digital-strategies-benefit-rural-communities_en (accessed August 14, 2019).
- ENRD TG on Smart Villages. 2019 a. How to support Smart Villages: Orientations for policy makers and implementers:1-11. Brusel. Available at https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/enrd_publications/smart-villages_orientations_sv-strategies.pdf (accessed July 13, 2020).
- ENRD TG on Smart Villages. 2019 b. How can LEADER/CLLD support Smart Villages: Orientations for policy markers and implementers:1-8. Available at https://enrd.ec.europa.eu/publications/smart-villages-how-can-leaderclld-support-smart-villages_en (accessed August 14, 2019).
- ENRD TG on Smart Villages. 2019 c. Using non-LEADER/CLLD cooperation to support Smart Villages: Orientations for policy markers and implementers:1-8. Available at https://enrd.ec.europa.eu/publications/smart-villages-using-non-leaderclld-cooperation-support-smart-villages_en (accessed July 13, 2020).
- European Commission. 2018. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the European economic and social committee and the committee of the regions: Financial Framework for 2021-2027, SWD(2018)171. Brussel. Available at https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c2bc7dbd-4fc3-11e8-be1d-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF.
- European Commission. 2019. Ec.europa.eu: Commission and its priorities,. Available at https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en (accessed August 21, 2019).
- European Commission. 2020. The common agricultural policy at a glance: Financing Rural community development. Available at https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en#thecapafter2020 (accessed April 26, 2020).
- European Commission DG AGRI. 2020. Smart Rural Areas – in the 21st Century. Available at <https://www.smartrural21.eu/> (accessed April 19, 2020).
- EZFRV. 2015. Metody optimalizace fungování MAS: reg. č. 15/022/42104/231/000005. Available at file:///C:/Users/05052/Downloads/Metody-optimalizace-fungov%C3%A1n%C3%AD-MAS_T%C5%99ebo%C5%88sko.pdf (accessed May 10, 2020).
- Fišer P. 2008. Místní akční skupiny (MAS): Příklad Jihomoravského kraje. Urbanismus a územní rozvoj **XI**:24-25. Ústav územního rozvoje Brno, Brno. Available at https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2008/2008-03/07_mistni.pdf (accessed August 15, 2019).
- Fojtíková L, Lebieczik M. 2008. Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. C.H. Beck, Praha.

- Glanberg L, Andersson K, Kovách I. 2016. Evaluating the European Approach to Rural Development: Grass-roots Experiences of the LEADER Programmedotisk.. Routledge.
- Hoffmann R, Hoffmann N. 2018. The Leader Programme as an Impulse for New Projects in Rural Areas. *Quaestiones Geographicae* **37**:141-150.
- Hogan P, Cretu C, Bulc V. 2018. EU Action for Smart villages:8. Available at https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/rural-development-2014-2020/looking-ahead/rur-dev-small-villages_en.pdf (accessed July 04, 2019).
- Charouzek G. 2019. Pro města a obce: Obce patří mezi hlavní hybatele. City PH Publishing, Praha.
- Chevalier P. 2013. Experiments with the Leader approach in Hungary and the Czech Republic.
- Kirylyuk-Dryjska E, Baer-Nawrocka A. 2019. Reforms of the Common Agricultural Policy of the EU: Expected results and their social acceptance: Expected results and their social acceptance. *Journal of Policy Modeling* **41**:607-622. Available at <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0161893819300043>.
- König P. 2009. Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu2., aktualiz. vyd.. C.H. Beck, V Praze.
- Královská stezka. 2019. Aktivně bez hranic. Available at <http://aktivne-bez-hranic.cz/uploads/download/mapy/AP-KS-MAPA-web.pdf> (accessed July 10, 2019).
- Královská stezka o.p.s. 2015. Statut Královská stezka o.p.s.. Available at www.kralovska-stezka.cz/user/data/loga1/Statut.pdf (accessed July 10, 2019).
- Lošťák M, Hudečková H. 2010. Preliminary impacts of the LEADER+ approach in the Czech Republic. *Agricultural Economics Czech*:249-265. 2010. Available at <http://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/22388.pdf> (accessed August 15, 2019).
- Lowe P, Ray C, Ward N, Wood D, Woodward R. 1998. Participation in Rural Development: A review of European experience. Centre for Rural Economy, Luxemburk. Available at <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.553.5320> (accessed August 13, 2019).
- MAS Královská stezka o.p.s. 2016. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Královská stezka o.p.s. na období 2015-2023. Místní akční skupina Královská stezka, Habry. Available at http://www.kralovska-stezka.cz/user/data/Final_SCLLD_ijen_2016__bez_revizi_2.pdf.
- MAS Královská stezka. 2016 a. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Královská stezka o.p.s. na období 2014-2020. Available at https://www.mmr.cz/getmedia/cf402fb8-5cdc-4207-9bae-7218b4c49296/Strategie_MAS_Kralovska-stezka.pdf?ext=.pdf (accessed July 10, 2019).
- MAS Královská stezka. 2016 b. Evaluace strategického plánu LEADER: Zapomenutý kraj. Místní akční skupina Královská stezka. Available at http://kralovska-stezka.cz/user/data/Evaluace_SPL_KS.pdf (accessed July 10, 2019).

- MAS Královská stezka o.p.s. 2020. Výroční zpráva 2019 Královská stezka o.p.s. a místní partnerství, 2019. Místní akční skupina Královská stezka, Habry.
- Maurel M-C. 2008. Local Development Stakeholders and the European Model: Learning the LEADER Approach in the New Member States. *Sociological Review* 3:511-529. Available at <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0168-ssoar-59203>.
- Ministerstvo zemědělství. 2020. Dotace: Struktura dotačních zdrojů. Available at <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1> (accessed March 23, 2020).
- Moseley MJ. 2003. Rural development: Principles and practice. SAGE, Thousand Oaks, Calif.
- MZe. 2015. M19 Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER (komunitně vedený místní rozvoj). in *Eagri.cz*. Available at <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m19-podpora-mistniho-rozvoje-na-zaklade/c> (accessed December 12, 2017).
- MZe. 2020. Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky. Available at <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/> (accessed January 10, 2020).
- Nazzaro C, Marotta G. 2016. The Common Agricultural Policy 2014–2020: scenarios for the European agricultural and rural systems. *Agricultural and Food Economics* 4:16.
- NS MAS České republiky. 2020. NSMAS: O spolku. Available at <http://nmascr.cz/o-nas/> (accessed April 04, 2020).
- Our Media. 2020. Smart Venkov v Kraji Vysočina. Available at https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Smart-Venkov-v-Kraji-Vysocina-601921?fbclid=IwAR0uc_t98B9TCiZe1OQfYPAQTYNcRcH_OTIG2UZIPEUsGgrIM2G3JavdLhk (accessed May 24, 2020).
- Pelcl P, Havránek T, Lehmannová A, Martínek J. 2008. Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008. Centrum pro komunitní práci, CpKP západní Čechy, Plzeň.
- Pělucha M, Červená G, Machánek E, Moravec J, Viktorová D. 2006. Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU. IREAS, Praha.
- Provazníková R. 2015. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe / Romana Provazníková, 3.rd. Grada, Praha.
- PS Chytrý venkov. 2020. NS MAS: Národní síť Místních akčních skupin České republiky. Available at <http://nmascr.cz/pracovni-skupiny/ps-chytry-venkov/> (accessed March 25, 2020).
- Sršeň R. 2019. Věřím, že bychom mohli být vlajkovou lodí EU i v oblasti chytrého venkova. *Veřejná správa: Čtrnáctideník vlády České republiky* 3/2019:14-16. MVČR, Praha.
- Stezka poznání. 2016. Stezka poznání: Zastávka Jilem - stanoviště č. 18. Available at <http://stezkapoznani.cz/page/zastavka-jilem-stanoviste-c-18-16> (accessed June 26, 2020).

- Storey D. 1999. Issues of integration, participation and empowerment in rural development: the case of LEADER in the Republic of Ireland. *Journal of Rural Studies (United Kingdom)* **15**:307-315.
- Svobodová H. 2010. Reality of local action groups' situation in rural development of the Czech Republic – aims, activities, barriers – by view of geographer in practise: Realita postavení místních akčních skupin v rozvoji venkova České republiky – cíle, aktivity, bariéry – pohledem geografa v praxi. GaREP, Ostrava. Available at konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Ruralni_geografie/Realita_postaveni_mistnich_akcnych_skupin.pdf.
- Valová M. 2018. Analýza MAS Královská stezka o.p.s v období od založení do roku 2017. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita, Praha.
- Visvizi A. 2018. It's Not a Fad: Smart Cities and Smart Villages Research in European and Global Contexts. *Sustainability* **10**:2727-2727. Available at <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/8/2727> (accessed August 08, 2019).
- Wade P, Rinne P. 2011. Průvodce programem LEADER: založený na zkušenostech z Finska, Irska a České republiky : závěrečná zpráva nadnárodního projektu LEADER. Ústav územního rozvoje ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Brno.
- Winter F. 2009. Leader - budoucnost venkova 2009. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha.
- Zavratnik V, Kos A. 2018. Smart Villages: Comprehensive Review of Initiatives and Practices. *Sustainability* **10**:1-14. Available at <https://ideas.repec.org/a/gam/jsusta/v10y2018i7p2559-d159202.html> (accessed August 09, 2019).

9 Seznam použitých zkratek a symbolů

CSV	Celostátní síť pro venkov
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČR	Česká republika
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, anglická zkratka EAFRD
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond pro zemědělství
EAGRD	Evropský zemědělský záruční fond, anglická zkratka
EK	Evropská komise
ENRD	Evropská síť pro rozvoj venkova
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
ESI	Evropské strukturální investiční fondy
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
FAPPZ	Fakulta agrobiologie přírodních a potravinových zdrojů
ICT	Informační a komunikační technologie
IROP	Integrovaný regionální operační program
ITI	Integrované územní investice
LAG	anglický název pro Místní akční skupinu
LEADER	Metoda používaná Evropskou unií k rozvoji venkova
MAP	Místní akční plán
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZe	Ministerstvo zemědělství
NNO	Nestátní nezisková organizace
NS MAS ČR	Národní síť Místních akčních skupin České republiky
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
o.s.	občanské sdružení
OPTP	Operační program technická pomoc
OPVK	Operační program vzdělání pro konkurenceschopnost
OPZ	Operační program zaměstnanost
OPŽP	Operační program životní prostředí
ORP	Obec s rozšířenou působností
PRV	Program rozvoje venkova
PS	Pracovní skupina
ROP	Regionální operační program
SAPS	Systém jednotné platby na plochu
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SPL	Strategický plán LEADER
SWOT	silné, slabé stránky, hrozby příležitosti
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika

10 Samostatné přílohy

10.1 Seznam obrázků

Obrázek 1	Mapa NS MAS k 1.3.2020.....	19
Obrázek 2	Území MAS Královská stezka v roce 2019.....	27
Obrázek 3	Organizační struktura.....	31
Obrázek 4	Porovnání rozlohy území MAS v letech 2007 a 2017	32
Obrázek 5	Naučná tabule Stezky poznání v obci Jilem	36
Obrázek 6	Úprava parku kolem rybníka Obora v obci Kámen	37
Obrázek 7	Rekonstrukce střešního pláště Štáflova chalupa.....	40
Obrázek 8	Novostavba přístřešku – zemědělská stavba Jiříkov.....	41
Obrázek 9	Projekt jelení studánka.....	42
Obrázek 10	Členění části 4 do jednotlivých oblastí a) až k), vlastní zpracování.....	47
Obrázek 11	Zájem o tematické podoblasti členěny dle skupin	48

10.2 Seznam grafů

Graf 1	Přehled zastoupení partnerů dle jednotlivých zájmových skupin.....	29
Graf 2	Vývoj MAS Královská stezka v období od založení do roku 2019.....	34
Graf 3	Úspěšnost odevzdání dotazníku, vlastní zpracování.....	44
Graf 4	Odevzdání dotazníku dle zastoupení sektorů, vlastní zpracování.....	44
Graf 5	Setkali jste se již s tématem Chytrý venkov?, vlastní zpracování	45
Graf 6	Oborový přehled zavedených inovativních řešení, vlastní zpracování	45
Graf 7	Zájem o chytré technologie a získávání nových informací, vlastní zpracování ..	46
Graf 8	Zájem o jednotlivé oblasti SMART, vlastní zpracování.....	47
Graf 9	Zájem o tematické podoblasti	49
Graf 10	Podoblasti s nejvyšším zájmem, vlastní zpracování	50
Graf 11	Aktuální fáze realizace záměru Chytrých řešení, vlastní zpracování	51
Graf 12	Místo inspirace, vlastní zpracování.....	51
Graf 13	Zájem o spolupráci a využití MAS, vlastní zpracování.....	52
Graf 14	Využití MAS v roli inovačního brokera, vlastní zpracování	52

10.3 Seznam tabulek

Tabulka 1	Přehled zastoupení partnerů dle sektorů a jednotlivých zájmových skupin..	29
Tabulka 2	Pracovní skupiny MAS	30
Tabulka 3	Fiche a výzvy do roku 2014	35
Tabulka 4	Přehled Výzev OPZ v období 2014-2020	38
Tabulka 5	Přehled výzev IROP 2014-2020 (1. část).....	39
Tabulka 6	Přehled výzev IROP 2014-2020 (2. část).....	40
Tabulka 7	Přehled výzev MAS z PRV k 10.3.2020.....	41

10.4 Příloha č. 1 Dotazník

DOTAZNÍK pro zlepšení realizace Metody LEADER/CLLD v oblasti Chytrý venkov/Smart Villages/ - region působnosti MAS Královská stezka o.p.s.

Vážení členové / partneři MAS Královská stezka o.p.s., jmenuji se Monika Valová, jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, obor Rozvoj venkovského prostoru. Ve spolupráci s MAS Královská stezka o.p.s. si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku. Cílem dotazníkového šetření je zjištění aktuální situace, zájmu a potřeb členů/ partnerů Místní akční skupiny Královská stezka o.p.s. v oblasti Chytrý venkov /Smart Villages/. Výsledky šetření budou sloužit nejen k vypracování diplomové práce, ale zejména pro MAS, pro zmapování aktuální situace, příležitostí, zájmu a výzev v oblasti chytrých přístupů a technologií pro zlepšení kvality života místních obyvatel a udržitelného rozvoje v regionu její působnosti.

Vyplněný dotazník, prosím, pošlete elektronicky na adresu valova.kamen@seznam.cz. Termín uzávěrky sběru dat je 15.12.2019. Děkuji Vám za spolupráci a vyplnění dotazníku.

1. Identifikace člena/ partnera MAS Královská stezka o.p.s.

a. Název

b. Počet obyvatel obce

- Méně než 250
- 251 - 500
- 501 - 1500
- Nad 1 500

c. Předmět převažující činnosti

- Samospráva
- Zemědělské podnikání
- Nezemědělská činnost
- Nezisková organizace
- Jiná (upřesněte)

2. Aktuální stav

a. Setkali jste se již s tématem Chytrý venkov, region, město?

- Ano
- Prozatím ne

b. Využili jste již někdy v minulosti některé chytré technologie či inovativní řešení?

- Ano
- Prozatím ne

c. V jaké oblasti jste chytré či inovativní řešení zavedli?

- Služby a informační technologie
- Energetika a energie
- Veřejná správa a řízení
- Doprava a mobilita
- Životní prostředí
- Veřejný prostor
- Jiné (upřesněte)
- Žádné z uvedených

3. Zájem o chytré přístupy a technologie pro zlepšení kvality života místních obyvatel

- a. Zajímají Vás chytré technologie z pohledu rozvoje Vašeho území a máte zájem dozvědět se podrobnější informace?
- Ano
 - Ne
 - Jiné

4. Definování potřeb členů / partnerů MAS – Jaké tematické oblasti v rámci konceptu SMART by Vás zajímaly?

- a. Chytré technologie a řešení v oblasti životního prostředí
- Výsadba stromů – levné a chytré řešení pro čistý vzduch, přehřívání
 - Vznik zelených koridorů
 - Průsakové terény a nádrže
 - Čidla na kvalitu vzduchu
 - Meteorologické stanice – výstup na web obce
 - Jiná
- b. Odpadové hospodářství
- Podpora občanům při zřizování domácích čistíren odpadních vod
 - Chytré popelnice (identifikace naplnění)
 - Jiná
- c. Chytré prostředky ve veřejném prostoru (solárně nabíjeny, nabízející bezdrátové připojení k internetu, dobíjení mobilních přístrojů, mohou být opatřeny čidly, popřípadě i kamerovým systémem)
- Chytré lavičky
 - Sloupy
 - Lampy
 - Zastávky s možností nabíjení telefonu, bezdrátové připojení k internetu
 - Jiná
- d. Chytré řešení v oblasti energetických úspor
- Úspory veřejného osvětlení (regulace dle pohybu chodců, energeticky soběstačné lampy)
 - Využití větrné energie
 - Využití vodní energie
 - Využití solární energie
 - Využití biomasy jako zdroje energií
 - Využití tepla z BPS pro vytápění domácností obce, popř. jiných objektů
 - Energetický management budov – on-line monitoring spotřeby a regulace teploty
 - Centrální nákup energií
 - Jiná

- e. Inovace veřejné správy – chytrý úřad
- Chytré mobilní či webové aplikace, zpřístupnění dat občanům či turistům
 - Rezervační systém
 - Chytrý rozhlas – propojení přímého přenosu z mobilního telefonu
 - Telemedicína – on-line monitoring a vyhodnocení určitých druhů chorob (diabetes, krevní tlak, ...)
 - Zavedení on-line ambulance
 - E – participace – zapojení občanů do rozhodovacích procesů pomocí ICT technologií
 - Jiné
- f. Doprava a mobilita
- Sdílená automobilová doprava
 - Sdílení jízdních kol
 - Chytrý semafor
 - Přechody se senzory
 - Chytrá parkoviště – parkovací čidla – navádění řidičů na volná parkovací místa
 - Dobíjecí či plnicí stanice pro osobní dopravu
 - Přistávací plochy pro drony
 - Jiná
- g. PC gramotnost občanů
- Kurzy obslužnosti ICT na uživatelské úrovni
 - E-learning
 - Jiná
- h. Sociální oblast
- Pečovatelská služba o seniory pomocí spoluobčanů obce
 - Distribuce stravy
 - Jiná
- i. Obchod
- E-shopy – zapojení místních producentů a výdejní místa pro objednané nákupy
 - Sdílené nákupy občanů
 - Obchody bez obalu
 - Samoobslužné lednice na obcích
 - Jiná
- j. Obce
- Spolupráce malých obcí v rámci regionu za účelem sdílení společného projektu nebo zajištění dodavatelských služeb (vedení účetnictví)
 - Vzájemná inspirace, setkávání
 - Sdružování lidského potenciálu a financí
 - Výměna příkladů dobré praxe s jinými regiony ČR
 - Jiná

k. zemědělství

- Využití dronů
- Virtuální ohradníky
- Autonomní zemědělské stroje
- Jiné

5. Realizujete aktuálně nějaký záměr chytrých řešení nebo technologií?

- Ne
- Ano
- Pokud ano, uveďte jaký:

6. V jaké fázi se nyní nachází Váš záměr, pokud uvažujete o realizaci chytrých technologií?

- Získávání informací
- Hledání inspirace
- Hledání potenciálních partnerů
- Je připraven záměr

7. Uveďte, prosím, čím byste se mohli z Vaší dosavadní činnosti pochlubit. (je možné, že jste dosud realizovaný projekt nepovažovali za chytrý a on chytrým již je).

8. Kde byste se byli ochotni inspirovat chytrými řešeními?

- V nejbližších větších městech (Havlíčkův Brod, Jihlava, Čáslav, Kutná Hora)
- Ve vzdálenějších městech, které jsou považovány za průkopníky Chytrých řešení (Písek, Litoměřice, Kolín, Praha, Brno...),
- V zahraničí

9. Považujete, na základě dosavadních zkušeností s MAS, za přínosné, využít pomoci MAS v oblasti Chytrý venkov?

- Ano Jiné
- Ne

10. Využili byste pro čerpání příslušné dotace pomoc MAS v roli zprostředkovatele?

- Ano Jiné
- Ne